

PETROL HABERLERİ

ORTA DOĞU PETROLİARI

IRAK :

Orta Şarkın petrol memleketleri arasında eskilik itibarile ikinci gelen Irak'ın petrol istihsali, kâfi petrol hatlarının mevcut olmaması yüzünden uzun zamandan beri tahdit edilmektedir. Geçen yılın nisan ayı içinde, Akdeniz sahiline kadar uzanan bir 30 ve 32 inçlik boru hattının ikmali ve aynı zamanda Basra körfezine de 12 inçlik ikinci bir boru hattının yapılması, bu memleketin petrol işlerinde büyük hamlelerini teşkil etmiştir.

Memleketin ham petrol istihsalindeki artış derhal kendisini göstermiştir. Günlük istihsal vasati olarak 1951 yılında 177.929 varil iken, 1952 de süratle artmış ve günde vasati 384.326 varil ham petrol çıkarılmıştır. Bu senenin ilk dört ayındaki vasati günlük istihsal ise 854,740 varili bulmuştur.

Son yıl içindeki genişlemeler arama sondajlarının hızlanmasını ve bilhassa Z u b a i r sahasının tevsiini de içine almaktadır. Bu saha Güney Irak'ta bulunmaktadır. BU faaliyet, Irak'ın bilinen petrol rezervlerinin hali hazırda tahmin edilen miktardan çok daha fazla olduğu yolunda bazı jeologlar tarafından ortaya atılan görüşleri teyit etmiştir. Arama sondajlarının (Wildcat) temposu hızlanmış ve bu yılın başlangıcında yedi sondaj makinesi bu işe tahsis edilmiştir.

Hızlanan petrol işlerinin Irak ekonomisine tesiri büyüktür. 1951 de im-

zalanan yeni anlaşmaya göre, yeni imtiyazlar verümesile Irak hükümeti, Irak Petrol Kumpanyası gelirinin yansını almaktadır. 31 Martta sona eren bir sene içinde hükümetin aldığı hisse \$ 95.2 milyondur. Bu yeni mukavelenin ahkâmına göre, IPC'nın istihsal etmekle mükellef olduğu asgarî miktarda petrolden dahî sağlanacak gelirler, Irak hükümetinin 1954 ve 1955 deki hissesini arttıracaktır. Kuzey-Doğu Irak'ta halen aramalar yapan Khanigin petrol kumpanyası, ihraç edecek miktarlarda petrol bulacak olursa, Hükümet, buradan elde edilecek kârdan da kendi % 50 hissesini alacaktır.

Terkedilmesine karar verilmiş olan ufak bir petrol ısıtıcı - ayırıcı tesisi hariç, memleketteki bütün tasfiyehaneler hükümetin malıdır ve hükümet dahilî istihlâki karşılamak için lüzumlu petrolü kumpanyalardan cüz'i bir bedel karşılığı olarak alır. Yukarıda bahsedilen 1951 anlaşmasının bir maddesine göre, şayet komşu memleketlerde, petrolden hükümetlere verilen hisse arttırılacak olursa, Irak hükümeti de aynı şekilde zam istemek hakkını haizdir.

Bu gibi müsait hükümleri ihtiva eden bir imtiyaz kanunu yürürlükte oldukça ve bu hükümlere riayet edildikçe, Irakta çalışan kumpanyaların müşkilâtsiz olarak işlerini yürütebilecekleri tahmin edilir. Mamafih, hakikatte iş hiçte böyle olmamış ve Irak'ın bazı müfrit siyasî adamlarının "Millileştirme" talepleri durmamıştır. Bu talepler şimdilik zayıf ve ehemmiyetsiz olmakla beraber, ilerde kuvvetlenebilir.

Hükümetin muvaffakiyeti, Irak ekonomik developman teşkilâtının yapacağı işlerle ölçülecektir. Bu teşkilât daha önceki hükümet tarafından kurulmuş olup, vazifesi petrolden alınacak olan hisselerin, memleketin halı hazır ve istikbaldeki kalkınmasına tahsis etmektir. Her ne kadar bu teşkilâtın çok az bir nüfus barındıran geniş alüvyon ovalarında girişmiş olduğu sulama işlerinden netice elde etmesi uzun sürecek ise de; sel kontrolü, maarif, yollar ve sıhhi yardım sahalalarında yapılan çalışmalarından kısa zamanda netice alınabilir. Bütün bunlara rağmen, Irakta çalışan ecnebi sermayelerin bu memlekette kalmaları, şimdi iktidarda olan hükümetin mevcudiyeti ile kâim olabilir. Bu memleketteki kumpanyaların en büyüğü, Iraq Petroleum Company'dir. Hisse itibarıyla bu kumpanyanın sahipleri şunlardır :

Anglo - İranean, Compagnie Française des Petroles, New East Development Company (Socpny Vacuum) ve Standart Oil Company (New Jersey) den herbiri % 23.75 hisseye sahiptirler. Mütebaki % 5 Gulbenkiyan isimli bir şahıstır.

IPC'nın imtiyazını aldığı saha Kuzey Doğu'da Türkiye ve İran hudutlarına yakın olan Bağdat ve Musul eyaletlerindedir. Büyük Kerkük petrol sahası bu bölgenin hudutları içindedir. IPC'nin bir şubesi olan Musul Petroleum Company'de, Dicle Nehrinin batısında ve 33° arz dairesinin kuzeyindeki sahanın imtiyazını almıştır. Bu saha Ayn Zalah sahası ile, henüz istihsalı olmayan diğer dört sahayı içine almaktadır. IPC'nin diğer bir şubesi olan Basra Petroleum Company ise, İran hududunda bulunan ufak bir saha hariç, Irak'ın mütebaki kısımlarının imtiyazını almıştır. Bu ufak sahanın imtiyazı Kaniquin Oil Company (Anglo - İraman kumpanyasının bir şubesi) elindedir.

Sondaj ve istihsal :

Geçen yılın ilk baharında ikmal edilmiş olan Kerkük'ü Akdeniz sahiline bağlayan 30 ve 32 inçlik boru şebekesinin faaliyete geçmesi ve aynı zamanda Ztibeyr sahası ile Basra Körfezi arasındaki boru hattının tam kapasite ile çalışmış olması yüzünden. Irak'ın 1952 petrol istihsalı 1951 dekinin iki mislinden fazla (%- 116.5) bir miktara yükselmiştir. 1952 yılının ilk aylarındaki istihsal, 1951 vasatından % 40 fazla olarak ilk dört aylık vasati günlük istihsal 548.740 varil bulmuştur. 1952 deki vasati günlük istihsal ise 384.326 varil idi.

Kümülatif istihsal ise son iki yıl içinde şöyle, olmuştur. 1952 de 140.663.400 varil ve 1951de ise 64.975.800 varil. İstihsalde görülen bu bariz artışın hemen hepsi İraq Petroleum Company veya onun şubeleri elindeki sahalardan sağlanmıştır. Bu kumpanyaların üç sahadan elde ettikleri mecmu istihsal 136.924.900 varile balığ olmuştur. Aynı kumpanya grubunun 1951 istihsalı ise 61.654.600 varil idi. Irak'ın mütebaki istihsalı takriben 3.739.200 varil olup, hemen hepsi Naft Kanek sahasından elde edilmiş olan bu miktar, memleket dahilinde istihlâk edilmiştir. Bu sahanın 1951 istihsalı 3.351.200 varil idi.

Irak'ın en büyük petrol sahası olan ve boyu 60 mil ve genişliği 6 mili bulan Kerkük sahası, 1951 de 60.701,400 varil petrol vermişken, 1952 de bu miktarın hemen hemen iki misli yani 118.045.100 varil istihsal edilmiştir. 1927'de keşfedilen ve Irak'ın ilk büyük petrol sahasını teşkil eden bu sahanın. halen mevcut kuyulardan günde en az 500.00 varil petrol verebileceği tahmin edilmektedir. Bu sahanın günlük istihsalı 1951 de 322.627 ve 1952 de 449.000 varildir.

Kerkük'ten ve "Mosul Petroleum" kumpanyasının Ayn Zalah sahasından

Akdeniz sahilinde iki limana (Lübnan' daki Tripoli ve Suriye'deki Banyas) uzanan boru hatlarının kapasitesi kifayet etmediği için, bu iki sahanın mecmu istihsalı günde 475.000 varil olarak tahdit edilmektedir. Bu miktardan, kuzey Iraktaki Ayn Zalah sahasına düşen istihsal, hissesi günde 28.000 varil kadardır.

1952 sonunda Kerkük'te müstahsil olarak 31 kuyu faaliyette idi. Mamafih istihsal yapabilecek kuyuların adedi bundan fazladır. 1952 yılı içinde ancak bir adet yeni kuyu ikmal edilmiş ise de, bu sene üçü arama ve birisi de developman için olmak üzere dört sondaj makinesi faaliyettedir. Arama sondajları, halihazır istihsalini veren horizonun altında, ikinci ve ayrı bir horizon olup, olmadığını anlamak ve diğer taraftan yeni strüktürleri tecrübe etmek gayesini istihdaf etmektedir. Şimdiki istihsal tavanı 950 ve tabanı 3200 ft de bulunan kapalı bir kalker antiklanilinden gelmektedir. Petrol veren tabakanın vasatı kalınlığı takriben 800 ft. dir.

1940 da keşfedilen Ayn Zalah sahası, bu sahayı IPC nin Kerkük - Akdeniz arasındaki ana boru şebekesine bağlayan boru hattı ikmal edilinceye kadar, yani 1952 eylülünden evvel faaliyete geçirilmemiştir. Bu son ara borusu tamamlandıktan sonra geçen dört ay içinde istihsal edilen petrol miktarı 1.970.500 varile baliğ olmuştur. Irak hükümeti ile imzalanmış olan son anlaşma mucibince, Kerkük ve Ayn Zalah sahalarının 1954 deki mecmuu günlük istihselleri asgari 458.000 varil olacaktır. Daha şimdiden Ayn Zalah'ın istihsalı boru kapasitesine erişmiş ve her iki sahanın günlük istihsalı 1954 için derpiş edilen asgarî miktarı tecavüz etmiştir.

Ayn Zalah'taki çalışmalar 1941 de durdurulmuş ve 1946 da tekrar başla-

tilmiştir. O tarihten itibaren, 12 si üst horizonta (5500 ft.) ve birisi de alt horizonta (9000 ft) olmak üzere ceman 13 kuyu açılmıştır. Bu kuyuların dokuz müstahsildir. 1952 de de burada bir kuyu ikmal edilmiş ve bir makina yine bu civarda bulunan yeni bir strüktürü delmeye tahsis edilmiştir.

1952 de açılmış olan 13 kuyudan 11'i, Güney Irak'ta bulunan Zübeyr sahasında bulunmaktadır. Bu kuyular Basra Petroleum Company tarafından açılmıştır. Petrol horizonu (Gre) 11.000 ft. derinlikte bulunan bu Zübeyr sahası, orta Şarkın en derin müstahsil sahasını teşkil etmektedir. 1951 aralık ayında bu sahayı Basra Körfezine bağlayan boru hattının tamamlanmasından sonra, burada istihsale başlanmış ve aynı sene içinde 913.204 varil istihsal edilmiştir. Bu boru hattının 1952 de tam kapasite ile çalıştırılması yüzünden, son senenin istihsalı 16.202.400 varile çıkmıştır. 1953 ekiminde ikmal edilmesi gereken yeni bir 24 inçlik boru ile, halen 60.000 varil olan günlük istihsale takriben 100.000 varil ilâve edilmiş olacaktır.

KUVEYT :

Bu yıl içinde, bu küçük Kuveyl Şeyhliğinden şimdiye kadar istihsaf edilmiş olan petrolün miktarı bir milyar varili bulacaktır. Bu suretle Kuveyt'in büyük Burgan petrol sahası istihsale geçirildikten sonra, geçen yedi sene içinde bu sahadan bir milyar varil petrol alınmış olacaktır. Burgan sahası, münferid bir saha olarak, geçen yılın en çok petrol istihsal eden sahası haline gelmiştir. 1946 da 6 milyon varilden az olan senelik istihsal, 1952'de 2734 milyon varile yükselmiştir.

Hernekadar Kuveyt'in yıllık istihsalı 1951'den evvel de her sene bariz bir artış göstermişse de, Anglo - Iranian petrol kumpanyası mallarının millileşti-

rilmesi, Kuveyt petroluna dünya piyasalarında geniş bir yer bırakmış ve bu suretle Basra Körfezinin ucunda bulunan bu 6000 mü kare Şeyhlik arazisinden muazzam miktarlarda istihsal yapılmıştır. İran'daki millileştirme hareketinden sonra ortaya çıkan ham petrol açığını kapatmak mecburiyetinde kalan Kuwait Petroleum Company, Burgan sahası istihsalini 1951 de % 63 ve 1952 de de tekrar % 33 arttırmıştır. Bu Kuwait Petroleum Company, Gulf KUT wait (Gulf Oil Corporation) ve D'Arcy Kuwait Co. (Anglo - Iranian) in müştereken sahip oldukları bir kumpanyadır.

Kuveyt petrolünün yarısına sahip olan Anglo - Iranian'ın buradan elde ettiği petrol miktarı, millileştirme hareketinden evvel bu kumpanyanın başlıca, petrol kaynağını teşkil eden İran istihsalinin % 60 ma varmaktadır.

Dünya pazarları :

Dünya petrol istihlâkinin önümüzdeki yıllar içinde daha ağır bir tempo ile artması yüzünden, buradaki istihsalin artma temposu da daha yavaşlayabilir. Fakat Sterlin memleketlerine satış yapan ve Sterlin olarak gelir getiren Kuveyt, istihlâkte vukubulacak artmaktan kendi hissesini alacaktır. İran petrol anlaşmazlığının halli ve bu memleketten istihsal edilecek petrolün garp piyasalarına şevki, tabîî olarak Kuveyt'in ve diğer bütün Orta- Şark sahalarının istihsalini azaltacaktır.

Mamafih, Kuveyt istihsalini tahdit eden diğer bir faktör de, burayı Akdeniz'e bağlayan bir boru hattının henüz yapılmamış olmasıdır. Sadece Basra Körfezine mahreci olan bu bölgeden istihsal edilen petrol, Süveyş Kanalı yoluyla Avrupa piyasalarına sevkedilmektedirki, bu yol Akdeniz sahillerinde bulunan boru terminallerinden sevk edilen Suudî Arabistan ve Irak petrollerinin katettiği yoldan 7200 mil daha uzundur.

Tankerler vasıtasile sevk edilen petrolün inkitasız ve muntazam olarak gitmesi de, Süveyş Kanalından geçecek trafiğin tanzimine bağlıdır ki, bu da Mısır ile İngiltere arasındaki hali hazır ihtilâfin esasını teşkil etmektedir.

Kuveyt petrolü, Sterlin sahası dışında diğer pazarlar da bulmaktadır. Geçen yıl bu memleketten Amerika Birleşik Devletlerine ithal edilen ham petrolün miktarı 26.444.000 varil (günde 72. 250 varildir) yani bu bölgenin mecmu istihsalinin % 10 undan biraz aşığıdır. Bu miktar 1951 de ithal edildenden 5 milyon varil daha fazladır. 1953 ün ilk dört ayında bu memleketten U.S.A. ya getirilen petrol ise, günde vasatî 99.000 varil olup, 1952 yılının ilk dört ayındaki vasatinin iki mislidir. Kuveyt'ten petrol ithal, eden birkaç kumpanyanın Texas Railroad Commission'e verdikleri malûmata göre, bu senenin ikinci ve üçüncü dört aylarında, ithal edilecek ham petrol miktarı daha da fazla olacaktır.

Akdenize boru hattı olmamasından doğan mahzuru telâfi etmek ve aynı zamanda tankerlerin süratle doldurulmalarını sağlamak gayesile, Kuwait Oil kumpanyası dünyanın en büyük yükleme iskelesini yapmıştır. Basra körfezine uzanan bu iskele "T" şeklinde olup 4000 ft. uzunluğa maliktir. Bu rih-tım 8 tankeri aynı zamanda istiap edebilmekte ve bunları günde 800.000 varil üzerinden yükleyebilmektedir. Civara konulmuş denizaltı boruları yardımı ile, tankerlere daha fazla petrol pompalanması da kabildir.

Kuveyt'in ham petrol istihsalı 1953 yılının ilk aylarında yeni rekorlar kırmakta idi. Nisan ayı içinde vasatî günlük istihsal 858.200 varile yükselmiştir. Kuveyt istihsalindeki bu artış ve Suudî Arabistan istihsalindeki son azalmalar sebebiyle, Kuveyt Orta Şark'ın en çok petrol istihsal eden memleketi olan Suu-

dî Arabistan'a yaklaşmış oluyor. Petrol fiyatlarının son zamanlarda düşmesiyle Kuveyt Şeyhine ödenen ve net kârın % 50 sini teşkil eden hisse azalmış ise de, bu azalma, istihsalin artması ile telâfi edilmiştir.

Geçen yılın istihsali :

1952 yılı içinde istihsal edilen ham petrol miktarı ceman 273.438.766 varildir. Buna göre günlük vasati istihsal 747.100 varildir. 1951 yılının günlük vasatı ise 561.400 varildi. 1952 yılı sonuna kadar istihsal edilmiş olan kümülatif miktar ise, 762.698.000 varildir ve bunun hemen hepsi Burgan sahasından elde edilmiştir. Geçen sene cüz'i miktarda ham petrol Magva sahasındaki kuyulardan istihsal edilmiştir. Bu saha, kumpanya tarafından Burgan sahasının bir imtidadı olarak tasvir edilmektedir. Bu yeni sahanın ilk yeni kuyusu 1952 nin ilk aylarında açılmış olup, Burgan'dan 8 mil mesafededir.

KOC, son iki yıl ile içinde bulunduğumuz yılın ortasına kadar geçen zaman zarfında Kuveyt'te 3 sondaj makinası çalıştırılmış ve bunlarla daha ziyade Burgan sahasında işletme kuyuları açmıştır. Geçen sene içinde açılan 21 yeni kuyu ile, Kuweytkteki müstahsil kuyularının adedi 140 a çıkmıştır. Bunlardan 131 adedi Burgan'da 8 adedi Magva'da ve birisi de Ahmedî mahallindedir.

Ahmedî mahallinde açılan ve müsbet netice veren kuyu, 1952 sonuna doğru ikmal edilmiş olan ve Burgan'ın 9 mil kuzey - doğusunda bulunan yeni bir arama kuyusudur. Magvâ gibi, Ahmedî sahası da Burgan'ın bur imtidadı olarak isimlendirilmektedir. 1951 de açılmış olan kuyuların adedi 21 ve 1952 deki ise 21 i işletme ve 2 si arama olmak üzere cem'an 23 dür. 1951 senesinin 21 kuyusundan 20 si müstahsil idi. Kuveyt'in 1953 istihsal programına göre, Burgan,

Magva ve Ahmedî sahaslarının her üçünden de istihsâl yapılacaktır.

Geniş bir antiklinal üzerinde bulunan ve alt tasımlarında Orta Kretaseye ait petrolü tabakaları ihtiva eden Burgan sahasında, dört ayrı petrol horizonu mevcut olup, bunların üçünün hududları kat'i olarak tespit edilmiştir. Hemen hemen bütün kuyular iki petrol horizonundan aynı zamanda istihsâl yapmakta ve petrol, üçüncü ve dördüncü gre serileri hizasında açılmış perforasyonlardan alınmaktadır. Bu son iki gre serisi, hem istihsâl kabiliyeti ve hem de, kalınlık itibarile diğer formasyonlardan üstündürler. Üç numaralı gre serisinin tavanına olan asgarî derinlik 3560 ft. ve dört numara gre serisinin tabanına olan azamî derinlik ise 4772 ft. dir. Ahmedî ve Magva sahaslarından elde edilen jeolejik ve strüktürel malûmat, Burgan sahasından elde edilenin aynıdır. Mamafih Burgan, sahasında rastlanan petrol tabakasının kalınlığı, diğer iki sahanınkinden daha fazladır. Bu iki sahada petrol veren formasyonların tavanlarına olan asgarî ve tabanlarına olan azamî derinlikler şöyledir : Magva'da 3817 ilâ 4580, Ahmedî de 4545 - 4765 ft.

Kuveyt bora hatları :

Kuveyt'ten istihsal edilen ham petrol, sahada yedi kademeli bir ayırma ameliyesine tabî tutulmakta ve buradan, 9 mil mesafedeki Ahmedî mahalline, boru ile sevkedilmektedir. Kumpanyanın Ahmedî'de 4 milyon varil kapasitede stok tankları mevcuttur. Burgan ve Magva'dan Ahmedîye ye giden ve oradan da Mena el Ahmedî'deki yükleme istasyonuna uzanan Kuveyt boru sisteminin mecmuu kapasitesi günde 1.2 milyon varildir. Burgam Ahmedîye'ye bağlayan boru hattı, birisi 20-24 pusluk ve diğer ikisi 20 pusluk olup mecmuy kapasiteleri günde 1. 050. 000 varile ba-

lig olan üç boru hattından müteşekkildir. Magva sahasından istihsâl edilen petrol, boyu 10,5 mil ve günlük kapasitesi 250. 000 varil olan 16 pusluk bir boru ile nakledilmektedir. Ahmedî ile, yük isme istasyonu arasında mevcut 5. 75 millik şebeke ve Mena El Ahmedî'deki 30.000 varil günlük kapasiteli rafineri tesisatı gravite tesisi ile çalışan birçok geniş kuturlu borulardan teşekkül etmektedir.

Kuveyt'te, mevcut diğer boru tesisleri şunlardır: Rafineriden elde edilen mahsuleri Kuveyt şehrine nakleden 27 mü uzunluğundaki 3 - 4 pusluk bir hat, Burgandan Ahmedî'ye uzanan 10 mil tülünde-ve 12 pusluk bir gaz hattı ve Ahmedî ile Mena El Ahmedî arasındaki 10 pusluk bir gaz borusu. Kuveyt Şeyhliği, Burgan ile Kuveyt şehri arasında 30 mil boyunda ve 8 pus kutrun-da bir boru hattına sahiptir. Mena El Ahmedî'deki rafineri, mahallî benzim, gazyağını, motorin ve fuel oil ihtiyaçlarını karşılamak için çalışmaktadır.

Kuwait Oil Company gelirinin % 50 si Kuveyt Şeyhi olan Şeyh Abdullah es Salis es Subah'a ödenmektedir.

Bu para Şeyhi çok zengin ettiği gibi, bu ufak çöl memlekette yaşayan halkın hepsinin hayat seviyesini yükseltmiştir. Bu memlekette petrol bulunmadan evvel halkın başlıca geçim yolu, inci satışı, balıkçılık, kayıkçılık ve ticaret idi.

Su yokluğu :

Memlekette kâfi su bulunmaması, bu mületin üerlemesine daha evvel olduğu gibi şimdi de bir mani teşkil etmektedir. Aynı sözler Batı Texas'tan Orta Doğuya kadar birçok kurak memleketlerde sarfedilmiştir. Fakat, Kuveyt'li birisinin "iyi bir tatlı su kuyusunu yeni bir petrol kuyusuna kolaylıkla tercih ederim" sözi, suyun Kuveyt için olan önemini bariz bir surette gösterir.

Kuveyt'teki su, kuyularından elde edilen acı su, sondaj işlerinde kullanılabilirse de içmeğe veya motorların radyatörlerinde kullanılmaya elverişli değildir.

Kuwait Oil kumpanyasının Mena El Ahmedî'deki 600.000 galon günlük kapasitesi su tasfiye fabrikası, kumpanyanın su ihtiyacını karşılamaktan başka, Kuveyt şehrine de hergün 250. 000 galon su vermektedir. Memleket ihtiyacının mütebakisi İran'daki Şattel Arap'tan sarnıçlarla getirilmektedir.

Bitaraf bölge :

1953 yılının bidayetinde Suudî Arabistan ile Kuveyt arasındaki Bitaraf Bölgede petrol bulunmuş olmasının asıl ehemmiyeti, bu mıntakanın Orta Doğudaki bilinen petrol sahaları arasında mevcut bir boşluğu doldurmasındandır. Bu bilinin Orta Doğu sahaları, zincirleme olarak ve Kuzeybatı - Güneydoğu istikametinde Irak'ın Aynı Zalah sahası ile Suudî Arabistan'ın Merkez ve biraz Doğusu arasında takriben 1000 millik bir mesafe boyunca yayılmışlardır. Bu istikamet doğusunda ve 100 mil açıklara kadar diğer Irak ve İran sahalarına tesadüf edilmektedir.

Pasific Western Oil Corporation hesabına çalışan American Independent Oil Company'in bu bitaraf bölgede petrol bulmuş olması ile, petrol rezervleri bakımından çok alâka çeken malûmat temin edilmiştir. Bu suretle Kuveyt'in Burgan sahası hakkında daha sarih bir kanaata varmak kabil olmuştur. Burgan sahasının güney ucu, yeni keşfedilmiş olan Bitaraf Saha bölgesinden yalnız 18 mü uzakta bulunmaktadır.

Yukarıda zikredilen kumpanyalar tarafından açılan tecrübe kuyusu (Wafra 4), 3470 ft. derinlikteki Burgan grelerinden istihsâl yapmıştır. Bu derinlik, Burgan sahasındaki kuyuların ekserisi-

nin, istihsâl yaptıkları Burgan grelerinin derinliğinden 90 ft. kadar noksan-
dır. Wafra 4 kuyusunun ikmalinden ev-
vel, sondaj bu kuyuda 150 ft. dan f az-
la kum (gre) tabakası delmiş ve bunun
neticesi olarak Kuveyt'te bulunan bu
grelerin burada daha kalın ve daha iyi
hudutlanmış olduğu kanaatine varıl-
mıştır.

Burgan sahasında 4 ayrı petrol ta-
bakası mevcuttur ve bunlardan üçü ga-
yet bariz bir grup teşkil etmektedir. Bu
sahadaki kuyuların ekserisi hem üçün-
cü ve hem de dördüncü horizonlardan
istihsâl yapmaktadır. Bitaraf Bölgede
petrolün bulunması, "Beş Büyük" kum-
panya dışında kalan bir Amerikan fir-
ması tarafından Orta Doğuda yapılan
ilk keşfi teşkil etmektedir. Muhtelif
ortaklıklar altında iki İngiliz ve bir
Fransız kumpanyası ile müştereken iş
yapan Amerikan şirketlerinin Irak'ta,
Katar'da ve Kuveyt'te petrol sahaları
mevcuttur. Müstakil American İnde-
pendent kumpanyası Kuveyt Şeyhinin
Bitaraf Bölgesindeki % 50 hissesinin
imtiyazını almıştır. Bölgenin Suudî A-
rabistan'da kalan yarısının imtiyazı da
Pasific Western Şirketinin elindedir.

Yeni bulunan bu sahanın birçok
ekonomik faydalan vardır ki, bunlar-
dan bazdan aşağıda sıralanmıştır.

1) Bu saha, petrol temini imkân-
larının - bilhassa Orta Doğuda - petrol
istihlâk ve ihtiyacından daha süratli
olarak arttığı bir zamanda, keşfedilmiş-
tir. Yalnız ekonomik bakımdan, bu sa-
hanın bulunması iki sene gecikmiştir.
Zira, İran petrol sahalarının kapatıldığı
1951 senesinde, hasıl olan boşluğu telâ-
fi etmek için, bu bölgenin başka taraf-
larından elde edilebilecek her damla
petrole ihtiyaç vardı.

2) Bu saha, dünya petrol istihsa-
linin artmış olmasile petrol fiyatlarının,
azalmasına doğru bir temayül olduğu
zaman ortaya çıkmıştır.

3) Avrupa ve Asya milletleri Ster-
lin sahalarından istedikleri miktar pet-
rol temin edebildiklerinden, Bitaraf Böl-
ge petrolünü satmak için yeni pazarlar
bulunması meselesi ortaya çıkmıştır.
Çıkarılan fazla petrolü dolar sahaların-
da satmak imkânsız olacaktır. Mamafih
Orta Doğuda fazla petrol çıkması ve fi-
yatların da düşmesi, -Birleşik Amerika'-
nın petrol satınalan kumpanyaları için
iyi bir fırsat olacaktır. Fakat diğer ta-
raftan, Birleşik Devletler'in bizatihi
kendisinde petrol istihsâl eden şirket-
lerle, Bitaraf Bölgedeki petrolün imti-
yazına sahip olan şirketler bu işten zi-
yan edeceklerdir.

SUUDİ ARABİSTAN :

-Normal bir insanın mümeyyiz bir
hale gelmesi için lüzumlu olan kısa bir
zaman fasılası içinde, Suudî Arabistan
çıplak bir göçebe memleketi olmaktan
çıkıp, birkaç asırlık bir terakki göstere-
rek endüstriyel olgunluğa erişmiştir.
Bu memleketin terakki yolunda daha
uzun zamana ihtiyacı varsa da, son yir-
mi sene içinde Arabian - American Oil
Company ile Suudî Arabistan Hüküme-
tinin müşterek çalışmaları neticesinde
Kral İbn Suud'un bu tarihî memleketi
modern bir ülke haline getirmek arzu-
sunun tahakkuk edeceği anlaşılmakta-
dır.

Geçen Mayıs, 29 Amerikan petrol-
cülerinin Suudî Arabistan'a girmelerinin
20. ci yıldönümü idi. Ve 3. Mart 1938'-
de Damman'da petrol bulduktan son-
ra geçen 15 sene içinde, Suudî Arabis-
tan petrol istihsâli bakımından Yakın
Doğuda birinci ve dünyada dördüncü
mevkie yükselmiştir. Son yıl içinde gün-
lük istihsâl 824. 756 varili bulmuş ve bu
suretle American - Arabian Kumpanya-
sı Demir perde dışında en çok petrol is-
tihsâl eden kumpanya haline gelmiştir.

Hernekadar halihazır petrol istih-
sâli hemen hemen azamî randımanla

yapılmakta ise de, şimdikiye kadar bulunan fakat henüz tam develope edilememiş olan sahaların mecmuu istihsâli, şimdikienden çok daha fazla olabilir. Bugünkü istihsâl üç sahadan (ve kısmen dördüncü bir sahadan) gelmektedir ki, bu sahalar, petrol ihtiva ettiği tespit edilmiş olan ve âdetleri cem'an sekizi bulan sahaların mesaî sathiyesi itibariyle yarısını teşkil etmektedirler. Batı Gavar sahasını meydana getiren üç muhtelif parçadan halen ancak biri istihsâle konulmuştur.

ikinci Dünya Harbinin süresince buradaki çalışmalar durdurulmuş ve 1944 de tekrar faaliyete geçirilerek aynı sene içinde 8 milyon varile yakın petrol istihsâl edilmiştir. Hernekadar son yılın istihsâli 301. 8 milyon varili bulmuşsa da, Suudî Arabistan istihsâlinin aynı tempoda inkişaf edeceği şüphelidir. Yeni pazarlar bulunması müşkül olduğu gibi, dünya petrol istihlâk ve ihtiyacı da her sene %5 veya- %6 gibi az bir miktar artmaktadır. Aynı zamanda bir çok Avrupa ve Asya. memleketleri sterlin sahalarından ve bilhassa Irak ve Kuveyt'ten petrol temin edebildikleri için, dolarla mubayaası gereken Arabistan petrolünü almamaktadırlar.

Standard Oil Company of California, Standard Oil Company (New - Jersey) ve Texas Company'dan her biri % otuz ve Socony Vacuum Oil Company ise yüzde on hisse ile Aramco kumpanyasını teşkil etmişlerdir. Bu kumpanya her ne kadar sahipleri vasıtasıyla dolar dışı memleketlerde satış yapabiliyorsa da, satışının büyük kısmını Birleşik Amerika'ya sevk etmektedir. Meselâ geçen yıl Suudî Arabistan'dan sevk edilen 239 milyon varil ham petrol ve 57.9 milyon varil petrol mahsûllerinden ancak 29.4 milyon varil ham petrol Birleşik Devletlere gönderilmiştir. Dolar tediyatının bir kısmı, dolar dışı memleketlere yapılan satışlardan elde edilmiştir.

Suudî Arabistan petrolünün, dolar dışı memleketlerde daha kolay rekabet edebilmesini temin gayesile, Aramco mübayatının sterlin bölgelerinden yapmak yolunu tutmuş, ise de, kumpanya siparişlerinin büyük kısmı halâ dolar mukabilinde mubayaa edilmektedir.

Ücretlerin artması :

Arabistan-petrolü, dünya petrol ticareti üzerinde hissedilir, bir tesir yaptığı gibi, Suudî Arabistanın son yıllar içinde kaydetmiş olduğu geniş kalkınma ve ilerleme de petrol istihsâli yüzünden olmuştur. Memleketin dahilî petrol ve petrol mahsûlleri istihlâki gittikçe artmış (1950 de yarım milyon varil ve 1952 de bir milyon varil) ve aynı zamanda Aramco tarafından ödenen asgarî işçi yevmiyeleri de 1950 de üç Suudî riyali iken 1952 de beşe çıkmıştır.

Aramco'nun müstahdemlerine ödediği ücretlerin artmış olmasından başka, kumpanyanın mahallî ve yerli müteahhitlere ödediği para miktarı da 1952 de 1951 dekinin iki misline yükselmiştir. Kumpanya ile is yapan müteahhitlerin adedi de aynı yıllar içinde 117 den 149 a çıkmıştır.

Kumpanyanın, memleketin menfaati için yapmakta olduğu birçok ve değişik faaliyetler arasında, bir tecrübe çiftliğine nezaret etmek, yeni şehirler inşası, su kuyuları yerlerinin tayini ve kuyuların açılması isinde işçilerin yetiştirilmeleri için eğitim yapılması, Arap hususî is sahiplerine müşavirlik ve teknik yardım yapılması ve geniş bir sıhhi yardım programı vardır. 1953 yılı bidayetinde Aramco, 1951 de inşa edilmiş olan 358 millik "Suudî Arabistan Hükümet Demiryolun, un idaresini devlete bırakmıştır.

Petrolün kıymetini çok iyi anlamış olan Suudî Arabistan ile civarındaki Bahreyn adası müşterek olarak bir ekonomik birlik meydana getirmektedir.

ler. 1938 senesine kadar Aramco'nun sahibi California Standard ile Texaco kumpanyası idi. Bu iki kumpanya, Bahreyn Petroleum kumpanyası vasıtasıyla Bahreyn'deki istihşâl ve rafineri işi ni de ellerinde tutmakta idiler.

Bu ekonomik şebeke içinde Bahreyn'e düşen vazife kendi bünyesindeki petrolü istihşâl ve tasfiye etmek ve aynı zamanda kendi rafineri ihtiyacı olan ham petrolün büyük kısmını Suudî Arabistan'dan temin etmek olmuştur. 1952 yılı içinde Aramco'nun sahalarındaki stok tanlarından çıkarılarak harice sevkettiği 301. 2 milyon varil ham petrolden 58. 9 milyon varili Bahreyn'e gitmiştir (47. 5 milyon varili deniz altında döşeli olan boru ile ve mütebakisi de vapurlarla). Geriye kalan Aramco ham petrol sevkiyatının 115 milyon varili TAP boru hattı ile Akdeniz'e gitmiş, 62.2 milyon varili Ras Tanura'da tasfiye edilmiş ve 65.1 milyon varili de gemiler vasıtasıyla Basra Körfezinden civar memleketlere sevk edilmiştir.

Bahreyn'in inkişafı :

1931 de petrol bulununcaya kadar Bahreyn adası halkı daha ziyade inci satışı ve ufak gemi inşaatı ile işgal etmekte idi. Petrol bulunmasında bu memlekette büyük değişiklikler ve terakki kaydedilmiştir. Bahreyn adası üzerinde yaşayan erkeklerin % 10 -undan fazlası yani takriben 6000 kişi, petrol sanayiinde çalışmakta oldukları gibi, petrol sayesinde buradaki hükümet, yol yapmak, hastane yapmak ve bir milli eğitim sistemi kurmak imkânını bulmuştur. Daha evvel burada petrol işlerinde çalışmış olan işçilerden birçoğu bilâhare kumpanyadan ayrılmış ve otobüs nakliyatçılığı, su tasfiyesi, kaynakçılık, müteahhitlik ve yiyecek maddesi ticareti gibi müstakil işlere başlamışlardır.

Gerek Suudî Arabistan'da ve gerekse Bahreyn'de, kumpanyaların safi kârlarının yüzde ellisi hükümete verilmektedir. Bu kân müsavi şekilde tahsis etme usulü Suudî Arabistan'da 10. Ocak. 1950 den ve Bahreyn'de de 1. Ocak. 1952 den itibaren tatbik edilmektedir. Halihazırda mevcut anlaşmanın herhangi bir şekilde tadili bahis mevzuu değilse de, Suudî Arabistan'da petrol istihşâlinin hissedilir şekilde azaltılması, hükümetin şimdi almakta olduğu miktarı alabilmesini temin için aradaki mukavelede bazı değişiklikler yapılmasını icap ettirebilir.

Sondaj ve istihşâl :

Gerek sondaj ve gerekse istihşâl bakımından 1952 yılında Suudî Arabistan şimdiye kadar kaydedilen hamlelerin en büyüğü görülmüştür. Sene içinde cem'an 42 kuyu ikmal edilmiş ve günde vasatî 824. 756 varil olmak üzere cem'an 301. 860. 885 varil ham petrol çıkarılmıştır.

İran'daki petrol istihşâlinin durdurulması ile Suudî Arabistan petrol istihşâlinde husule gelen bu büyük artıştan sonra, bu istihşâl 1952 nin ikinci altı ayı içinde gittikçe azalmıştır. Bu suretle, Haziran içinde azamî olarak günde 899. 031 varile çıkmış olan istihşâl, Aralık ayı içinde 738. 801 varile düşmüştür. Mafatih, 1953 ün ilk aylarında, istihşâlin azalması durmuş ve meselâ Nisan ayının günlük istihşâli 859. 507 varile yükselmiştir.

Dünya petrol istihşâlinin artma temposu yavaşladığı ve diğer memleketlerdeki istihşâlin artması bilhassa dolar dışı memleketlerde-muvacehesinde, Suudî Arabistan'ın 1953 petrol istihşâlinin geçen sene erişilen azamî miktarı bulmayacağı tahmin edilebilir.

Suudî Arabistanın petrol istihşâli dört ayrı sahadan elde edilmektedir : 1) Abkek (1941 de keşfedildi), 1952 yı-

İnada mevcut 56 kuyudan günde vasatı 421. 778 varil petrol istihsâl etmiştir. 2) Damman (1938), bu memleketin ilk petrol sahası olup 1952 de 25 kuyudan günde vasatı 63. 565 varil vermiştir.3) Ayn Dar (1948), 42 kuyudan günde vasatı 304. 057 varil vermiştir.4) Katif (1945) 9 kuyudan günde vasatı 35.356 varil petrol vermiştir.

İstihsâl kuyularının sayısı 1952 yılı sonunda 135 olup bunların üçü gaz kuyusudur. Bu miktar, bir evvelki seneki kuyu âdedine göre % 17 daha fazladır. Bu memlekette petrol bulunmasının 15. inci yıldönümünü teşkil eden geçen mart ayına kadar istihsâl edilmiş olan ham petrolün kümülatif miktarı 1.344.825 varildir.

Sondaj faaliyeti:

Aramco'nun 1952 sondaj faaliyeti daha ziyade deniz içinde Safaniya sahası ile Gavar sahasında toplanmıştır. Gavar sahası üç ayrı sahayı içine alan geniş bir bölgedir. 1952 sonunda bu sahanın hudutları kısmen tayin edilmiş durumda olup, sondaj halâ devam etmekte idi. Bu geniş sahanın istihsâli, Jurasik Arap kalkerlerinden gelmektedir. Muhtelif noktalarda rastlanan bu kalkerin kalınlığı 256 - 270 ft. kadardır.

Suudî Arabistan'da geçen yıl açılan 40 kuyudan 35 i müstahsil idi 1951 de ise cem'an 32 kuyu açılmış ve bunlardan 31 i petrol vermiştir. 1952 yılı içinde açılan kuyuların 34 adedi Gavar ve 6 adedi de Safaniya sahalarında idi.

1952 sondaj programının tahakkuku ile, bilinen petrol rezervleri bariz şekilde artmıştır. Hâlen Suudî Arabistan'da çalışmakta olan sondaj makineleri şunlardır: Bir dizel elektrik makinası mavna üzerinde olup deniz içinde Safaniya sahasında, 2 makina Gavar'da, bir makina Ayn Dar'da, üç makina gene

Gavar'ın başka bir tarafında ve iki makina da revizyondadır.

Aramco, Abkek'teki tazyik tanzim tesisatını faaliyete geçirecektir. 20 milyon dolara mal olacak olan bu tesisat sayesinde, halihazır istihsâl kapasitesinin 100. 000 varil daha artacağı tahmin edilmektedir. Abkek sahasından çıkmakta olan yüksek tazyikli gaz daha fazla tazyik altında sıkıştırılacak ve sahanın ortasına yakın bir yerde bulunan iki kuyu vasıtasıyla tekrar formasyona verilecektir. Bu tesisat günde azamî 150 milyoncu. ft. gazı kuyulara sevk edecek kapasitededir.

Bahreyn adasının son bir kaç yıl içindeki istihsâli aşağı yukarı sabit kalmış, yani senede takriben 11 milyon varilde durmuştur. Geçen mayıs ayında 31 inci istihsâl yılını idrak eden bu saha, 1952 de 11. 004. 278 varil petrol istihsâl etmek suretile şimdiye kadarki kümülatif istihsâlini 143 milyon varile iblâğ etmiştir. Bu sahada tatbik edilen sondaj programının hedefi de, günlük istihsâli, 30. 000 varil civarında sabit tutmak olmuştur. Bu sahada 79 petrol kuyusu, üç gaz kuyusu ve cem'an sekiz adet tecrübe ve gaz enjeksiyon kuyusu 1952 sonunda faaliyette idi. Geçen yıl, yedi adet yeni kuyu ilâve edilmiş olup 1953 sonuna kadar altı kuyunun daha açılması derpiş edilmiştir.

Arama faaliyeti :

1952 yılı içinde Gavar sahası üzerindeki Şedgum mevkiinde petrol bulunması, bu yum en önemli muvaffakiyetini teşkil etmektedir. Aramco, imtiyazını almış bulunduğu takriben 40. 000 mil karelik bölge dahilinde arama faaliyeti gösterilmişse de, Suudî Arabistan'da halâ aranmamış bir çok geniş sahalarda mevcuttur ve şimdiye kadar petrol imkânları tetkik edilmiş olan yerler bu sahaların ancak ufak bir cüzünü teşkil etmektedir.

Halen mevcut istihsâl kuyularının hepsini üzerinde toplamış olan El Hasa bölgesinin detay etütlerine devam edilmiştir. Buna ilâveten, Rubalhâli'de ve sahanın kuzey ve kuzeybatı bölgelerinde geniş istikşafa tevessül edilmiştir.

Genel olarak, arama ve istikşaf faaliyeti iki esas üzerinde teksif, edilmiştir : 1) El Hasa bölgesinin detay etüdü ve 2) bu bölgeden uzak kalan yeni sahaların etüdü. Arama imkânları, yeni bir gravimetre ve bir manyotometre ekibinin teşkili ile daha fazla genişletilmiştir. Sene sonunda, iki ekip satıh haritası çıkarmada, iki ekip topografyada, üç ekip gravimetrik etütte, iki ekip sismik etütte ve üç ekipte yedi sondaj makinasile strüktür sondajlarında çalışmakta idi.

Bahreyn adasında 1952 de strüktür sondajı yapılmamış ve 1953 de de yapılması düşünülmemiştir.

Suudî Arabistan'daki payplayn kapasitesi büyük ölçüde arttırılmış ve Trans Arabian Pipeline (TAP) muhtelif istikametlerden gelen bazı yeni borulara raptedilmiştir.

MISIR

Mısır petrol endüstrisinin hali hazır durumu, iki sene evvelkinden farklı değildir.

Beş seneden beri üzerinde çalışılmakta olan petrol kanunu, geçen mayıs ayında yürürlüğe girmiştir. Yeni kanun, 1948 danberi mer'iyette olan ve bilhassa ecnebi firmalar tarafından itiraz mevzuu olmuş olan üç mahzurlu hükümden ancak birisini ortadan kaldırmış ve diğer ikisi kalmıştır.

1953 kanunu ahkâmına göre, ecnebi veya yerli petrol kumpanyaları Mısır'da imtiyaz almakta müsavi muamele görmektedir. Fakat, eski kânunda olduğu gibi, yenisinde de, bir sahada petrol bulan herhangi bir kumpanyanın

aynı saha dahilinde talep edeceği miktarda araziye kiralayabilmesi hususunda o kumpanyaya bir garanti verilmemektedir. Aynı şekilde, yeni kanun, Mısır'dan istihsâl edilecek ham petrolün cârî dünya fiyatlarından daha düşük bir fiyatla memlekette satılmasını derpiş etmektedir.

Mısır kanununun diğer bir maddesi de, bu memleket dahilinde istihsâl edilen petrolün her şeyden evvel yerli rafinerilerin ihtiyacını karşılamak üzere tahsis edilmesini emretmektedir ki, bu durum muvacehesinde, petrol şirketleri, bu memleketteki faaliyetlerinin gerekli kârı temin edeceklerinden emin değildirlere. Bu hükümler tahtı tesirinde, Mısır'da petrol çıkarmakta olan iki kumpanya, Shell ve Socony, iki sene evvel buradaki arama faaliyetlerini durdurmuştur. Her iki kumpanya, istihsâl sahalarındaki developman sondajlarını da 1952 yılının ilk dört ayı sonunda tatil etmişlerdir.

1952 istihsâli :

Geçen yılın ham petrol istihsâli, 1951 dekinin biraz üstünde olarak 16.373.493 varili bulunmuştur. Bu miktar, şimdiye, kadar elde edilen en fazla istihsâl olmakla beraber memleket ihtiyacının ancak % 68 idir. Hükümet makamları Mısır'ın petrol maddeleri istihlâkinin önümüzdeki beş yıl süresince her sene % 10 artacağını tahmin etmektedirler. Buna mukabil, petrol kumpanyaları da, halen istihsal edilmekte olan miktarın birkaç sene içinde % 50 azalacağını söylemektedirler.

Yeni Mısır hükümeti, petrol rezervlerini inkişaf ettirmek ve bu endüstriyi genişletmek için büyük bir istek göstermekte ise de, carî kanun hükümleri değiştirilip bu kanuna daha teşvik edici maddeler konulmadıkça, isteklerini kuvveden fiile çıkaracakları şüphelidir. 1953 ortalarında memleketin

petrol siyasetini açıklayan millî istih-sâl komisyonu başkam Hüseyin Fehmi, mevcut sahaların istih-sâle devam edeceklerim ve yeni sahalarda da sondaj işlerine hız verileceğini beyan etmiştir.

Yeni plânda istih-sâl yapması derpiş edilen sahalardan arasında, Ebû Durba ve Gemsa, istih-sâllerinin çok az oluşu yüzünden bir kaç senedenberi metruk vaziyettedirler. Hurgada sahası ise müstahsil devresinin sonuna yaklaşmış bulunmaktadır. Hâlen bu son saha üzerinde bulunan 24 kuyudan günde ancak 800 varil ham petrol pompalanmaktadır.

Vâdî El Feyran sahası, Standard Oil (New - Jersey) tarafından 1949 dan evvel açılmış olan bir kuyu ile keşfedilmiş, fakat memleketteki politik ve ekonomik istikrarsızlık yüzünden mezkûr kumpanya o tarihte buradaki çalışmalarını tatil etmiştir. Ras Matarma sahası ise, Anglo - Egyptian (Shell) tarafından açılan ve bilâhare kapatılan üç kuyu ile müstahsil hale geçmiş, fakat Mısır Hükümeti kumpanyaya istih-sâl ruhsatı vermediği için işletmemiştir.

İSRAİL :

1948 senesinde durdurulmuş olan ilk arama faaliyetinden sonra, İsrail'de petrol aranması, için girişilecek ilk ciddi arama faaliyeti 1953 senesinin sonuna da başlamak üzere program yapılmış bulunmaktadır. 1952 ağustosunda mer'iyete girmiş olan yeni bir petrol kanununun hükümlerinden ilham alarak, hükümet makamları bu sene bidayetinde 7 muhtelif firmaya arama imtiyazı vermiştir.

Hâlen İsrâil hudutları arasında bulunan bölgede daha önce yapılan petrol aramalarından -bir netice elde edilmiş olmasına rağmen; gerek genç İsrail hükümeti ve gerekse burada imtiyaz almış olan şirketler, bu memleketin

petrol imkânlarını etüd eden Amerikan petrol müşaviri Max Ball'ın verdiği neticelerden cesaret almışlardır.

İsrail hâlen petrol istih-lâkinin hepsini dışardan ithal etmekte olduğu için, bu memleketinde petrol bulunması, ekonomik hayat üzerinde büyük tesir yapacaktır. Devamlı olarak mevcut olan Arap - Yahudi anlaşmazlığı dolayısıyla, Irak Petroleum Co. nin Kerkük'ten başlayarak İsrail'i kat ettikten sonra Hayfa'ya gelen petrol borusu, 1948 de başlayan Arap - İsrail harbinden beri kapatılmıştır. Bir taraftan bu durum ve diğer taraftan da, Arap Birliği kararı ile İsrail'e Süveyş yolundan petrol şevkinin yasak edilmesi yüzünden, İsrail civarındaki Sterlin sahalardan petrol alamaz hale gelmiş ve binnetice, ihtiyacını garp yarım küresinden temin etmek zorunda kalmıştır. Bu durumun memleket ekonomisi üzerindeki tesiri, çok yıkıcı olmuştur.

Anglo - Iranian ve Shellin müştereken sahip oldukları Hayfa rafinerisinin son yıllar içinde işlemiş olduğu ham petrol miktarı sadece memleketin dahilî istih-lâkine göre tayin edilmiştir. 1952 de işlenen-petrolün günlük vasatı miktarı 17. 7000 varildir ki, bu Hayfa rafinerisinin günde 83. 000 varil olan kapasitesinin dörtte birinden daha azdır. 1953 yılının bidayetinde, rafineriyi işleten şirket ile İsrail hükümeti arasında bir anlaşma yapılmıştır. Bu anlaşmanın hükümlerine göre, kumpanya hükümete gelir vergisi ve diğer vergileri verecek ve aynı zamanda memleketinde kurulacak olan petro - şimik sanayiye yardım edecektir. Daha evvel Filistin İngiliz mandası altında İken kumpanya vergiden muaf tutulmakta idi.

Kumpanyalara imtiyaz verilmesi hususundaki kanun şu hükümleri ihtiva etmektedir : Kendileri arama hususunda tamamen serbest olacaklar ve petrol bulan herhangi bir kumpanya,

keşfettiği sahanın işletme ruhsatını derhal alabilecektir.-Ekserisi Amerikan veya kısmen Amerikan olan bu şirketler arasında yerli kumpanyalar da mevcut olup adetleri cem'an yediyi bulmaktadır.

1953 israil petrol kanununa göre, imtiyazı alan bir kumpanya dört ay içinde istikşafa başlamaya mecburdur ve ilk sondajın başlaması da iki yıldan daha geç olmamalıdır. Her arama ruhsatı azamî 100.000 acre (takriben 41.000 hektar) olacak ve hiçbir firma bir tek bölge dahilinde 250.000 acre (takriben 102.000 hektar) dan fazla sahanın arama ruhsatını alamayacaktır.

Şirketlerin elde ettikleri 3 senelik arama ruhsatı, kendilerine petrol buldukları bir sahayı 30 sene işletmek, hakkını vermektedir. Her istihsal imtiyaz sahası azamî 62.500 acre olacak ve bir bölgede azamî 187.500 acre'lik bir sahanın işletme müsaadesi alınabilecektir.

AMERİKA PETROLLARI

1952 YILINDA BİRLEŞİK AMERİKA'DA PETROL FAALİYETLERİ

Arama sondajları :

1952 yılı içinde açılmış olan sondaj kuyuları iki katagoride mütalâa edilebilirdir : 1) henüz müstahsil olmayan strüktürler üzerinde açılan kuyular, 2) daha evvel istihsal yapmakta olan strüktürler üzerinde açılan kuyular. Bu iki katagoriden birincisi içine giren kuyular yeni saha arama kuyuları (Wildcat) adı altında toplanabilirler. Mamafih, bazan strüktürler kati olarak tayin ve tespit edilmedikleri ve aynı saha dahilinde porosite değiştiği için, mevcut istihsal kuyularından üç kilometre veya daha uzak bur mesafede açılan kuyular da arama kuyuları olarak isimlendirilebilir, ikinci katagoriye giren kuyular şu gruplara ayrılabilirler :

a) daha evvel developpe edilmiş sahanın dışında kalanlar, b) aynı sahanın daha evvel developpe edilmiş kısmının hudutları dahilinde olanlar, yâni petrol istihsal etmekte olan bir saha içinde açılıp ya daha aşağıda bulunması muhtemel derin bir horizonu bulmak, yahutta istihsali veren horizonun üstünde sığ bir tabaka aramak gayesiyle açılanlar. Sığ bir petrol tabakası bulmak maksadiyle açılan kuyuların adedi çok azdır ve bu nevi aramalara çok nadiren tevessül edilmiştir. Bunlar daha ziyade saha dahilindeki fayların veya poşların mevcut petrol horizonundan başka bir horizon bulunması ihtimaline işaret ettikleri zaman açılmışlardır.

Petrol faaliyeti görülen Amerikan eyalâtlerinde 1952 yılı içinde açılmış olan kuyuların sayısı 12. 425 ve delinen metraj ise 55. 615. 398 kademdir. , Arama kuyularının neticeleri ise şöyledir:

2.335 müstahsil kuyu 11.884.514 ft.

10.090 boş kuyu 43.730.875 ft.

Bu rakamların tetkikinden, 1952 yılı içinde açılmış olan kuyuların % 18. 78 inin veya aynı yıl içinde yapılmış olan metrajın % 21. 36 sının muvaffakiyetle neticelenmiş olduğu anlaşılır. Her 3. 68 kademlik boş kuyu sondajına muadil olarak bir kademlik müstahsil kuyu sondajı yapılmış demektir. Kuyuların vasatı derinlikleri 4. 476 kademdir.

Yeni kuyuların açılmalarındaki sebepler veya bu yeni sondajları jüstifiye eden faktörlere gelince; yeni arama kuyularından teknik etüdler muvacehesinde (yâni jeoloji, jeofizik veya her ikisi bu arada) açılanlarından 681 âdedinin muvaffakiyetle neticelendiği, 4. 818 âdedinin boş çıktığı anlaşılmaktadır. Teknik sebeplerden ayrı maksatlarla açılan kuyulardan 16 adedi müstahsil ve 466 adedi boş çıkmıştır. Bilinmeyen sebeplerden dolayı açılan kuyu-

lardan ancak 44 adedi müspet netice vermiş ve 672 adedi boş çıkmıştır. Bu rakkamlara bakılırsa, 1952 yılı içinde açılmış olan arama kuyularından teknik mülâhazalarla yerleri tespit edilmiş olanlara nazaran 3.8 defa daha muvafak oldukları anlaşılır. Arama kuyuları içinde 335 adedi müstahsil ve 1738 adedi boş olmak üzere cem'an 2073 kuyunun yeri sismik yardımıyla tayin edilmiştir.

İstihsal ve tasfiye :

Birleşik Amerika'nın bu yıl içindeki petrol istihsalı tasfiyesi ve istihlâki geçen yıllardan daha fazladır. Amerikan halkı, bu yıl içinde de, bir biri arkasına onuncu defa olarak bir evvelki seneye nazaran daha fazla petrol istihlâk etmiştir. Amerikan petrol sanayiinin 1952 yılı içinde başardığı işleri hülâsa eden bir rapora bakılırsa, yıl içinde bu memleketin dahili ihtiyacı 2. 650 milyon varil bulmuştur. İhraç edilen miktarı da bu rakkama ilâve edecek olursak, bir senelik mecmuu ihtiyacın 2. 800 milyon varile baliğ olduğu görülür. Bu rakamlar, geçmiş yıllar içinde en yüksek miktarlara varmış olan 1951 rakamlarına nazaran % 3 daha fazladır. Bu nispette bir artış cüz'i olduğu veya normal kabul edilebileceği için, petrol ihtiyaçlarında İkinci Dünya Harbinden sonra görülen anî artmanın gittikçe azaldığı veya normal bir seyir takip ettiği anlaşılmaktadır.

Amerikan petrol sanayii, son yıl içinde gerek sivil halkın ve gerekse ordunun ihtiyacı olan ham petrol ve ham petrol maddelerini, geçmiş yıllara nazaran rekor teşkil edecek miktarlarda temin etmiştir. Ham petrol, tabîi gaz ve tabîi gazden elde edilen likid mahsûller, motor (dizel) yakıtı ve diğer distillatların hepsinde bariz artmalar kaydedilmiştir. Diğer taraftan, rafineri kapasitesi ve bu rafinerilerde tasfiye edil-

miş olan ham petrol miktarı da geçmiş yıllara nazaran rekor teşkil edecek şekilde artmıştır. Bu durumda, gerek hali hazırda ihtiyacı karşılamak ve gerekse istikbalde hazırlanmak gayesile, geçmiş senelere nazaran rekor teşkil edecek adette yeni sondajlar yapılmıştır. Bu başarılar ancak büyük sermayeler ve investisyonlar sayesinde kabil olmuştur. Yıl içinde girilmiş olan genişleme ve inkişaf programı 4. 000 milyon dolardan fazla paraya lüzum hasıl etmiştir. Bu miktar, 1951 yılına nisbette % 25 bir artma demektir. İkinci Dünya Harbinden sonra Amerikan petrol sanayiinin sarfettiği paranın yekûnu bu suretle 20.000 milyona dolara yaklaşmış demektir. Petrol endüstrisinin cümlertçe yaptığı ve investisyonlar sayesinde gerek memleketin emniyeti bakımından ve gerekse petrol maddelerinin halk kulanışma elverişli şekilde tevzii bakımından büyük hamleler kaydedilmiştir.

1952 yılı içinde Birleşik Amerika'nın petrol istihsalı 2, 516 milyon varil bulmuştur ki, bu miktar bir evvelki senenin istihsalından 66 milyon varil daha fazladır. İstihsal edilen bu yekûndan 2, 295 milyon varil ham petrol ve 221.175,000 varil ise tabii gazdan istihraç edilmiş olan mayi petrol maddeleridir. Diğer taraftan tabii gaz istihsalinde geçen seneye nazaran 800, 000 milyon kadem küp fazla olarak 10. 500. 000 milyon kadem küpü bulmuştur.

Mayi petrol maddelerine olan günlük vasati ihtiyaç 7.666.000 varil ve buna mukabil bu maddelerden bir günde istihsal edilen miktar ise 7. 823.000 varildir. 1951 yılı içinde ise memleketin günlük vasati ihtiyacı 7.455.000 varil ve günlük vasati istihsalı de 7, 556. 000 varil idi.

Birleşik Amerika'nın ihtiyaç ve istihsalı
(Bin varil olarak günlük vasatiler)

İstihsal	1952	1951	1948	1941
Ham petrol	6.271	6.149	5.520	3.8*2
Tabii benzin (gazdan)	604	564	402	231
İthal edilen	948	843	514	266
Yekûn	7.823	7.556	6.436	4.339
İhtiyâç :	1952	1951	1948	1941
Dahilî istihlâk	7.240	7.032	5775	4.071
ihraç edilen	426	423	368	298
Yekûn-	7.666	7.455	6.143	4.362

Bütün bu likit petrolü, günlük hayatta kullanılan binlerce mahsul ve mamül madde haline getirebilmek için, rafineri endüstrisi de kapasitesini günde 7. 613.000 varile iblâğ etmek zorunda kalmıştır. Bir yıl içinde tasfiye edilen petrol miktarı bu suretle 2. 436 milyon varile çıkmıştır.

Rafineri endüstrisinin yıl içinde tasfiye ettiği petrol miktarının geçmiş yıllardan daha fazla olarak bir rekor teşkil etmesi fevkalâde bir başarı sayılmalıdır. Zira, 1952 ilkbaharının sonlarına doğru, birçok rafineriler işçi münazaaları yüzünden kapatılmıştır ve buna rağmen 1951 yılındakinden 66 milyon varil daha fazla petrol tasfiye edilmiştir.

Dizel yakıtı (motorin), istihsalı, de geçen senenin 1. 139. milyon varilinden % 4 daha fazla olarak 1. 187 milyon varile çıkmıştır. İstatistiğe vurulursa, bu miktar motorini 49. 854 milyon galon olduğu veya bugün Birleşik Amerika'da çalışmakta olan 53 milyon vasıttan herbirine takriben 940 galon motorin isabet ettiği anlaşılır.

Gaz yağı istihsalı de geçen yıla nazaran % 10 daha fazlasıyla 524. 250. 000 varile yükselmiştir. Ağır bakiye mazot istihsalı ise ufak bir azalma kaydetmiştir. (1951 de 469 milyon varil istihsal edilmişken 1952 de ancak 452

milyon varil istihsal edilmiştir). Mamafih bütün mazot ve motorinlerden istihsal edilen mecmuu . miktar 976. 400. 000 varil olarak geçmiş yıllara nazaran bir rekor teşkil etmiştir.

Birleşik Amerika'nın 1953 yılı petrol faaliyeti

Amerikan petrol enstitüsü (API) tarafından neşredilen raporlara göre, 1953 yılında Birleşik Amerika'nın petrol istihsalı yeni rekorlar tesis edecek şekilde artmıştır. Bununla muvazi olarak, memleketin petrol ihtiyacım temin etmekte olan petrol endüstrisi de genişlemiş ve büyük hamleler ve başarılar kaydetmiştir.

1953 yılında kullanılmış olan petrol maddelerinin mecmu miktarı 1952 dekine nazaran % 4.6 daha fazladır. Bu suretle, istihlâkin bir evvelki yılda daha fazla olması onbirinci defa ve arka arkaya tahakkuk etmiştir. Petrol endüstrisi bu artan ihtiyacı karşılamakta büyük güçlükler çekmemiştir, zira devamlı ve sistemli şekilde genişlemeler ve ilâveler yapılmış. Bittabi, bu genişleme programlarının tatbik ve tahakkuku için ortaya konulan sermaye miktarı da muazzamdır. 1953 yılında petrol sanayiine tahsis edilmiş olan kapital daha önceki yıllarda görülmemiş şekilde büyüktür. Bu kapitalin 4. 000 milyon dolardan fazla olduğu tahmin edilmektedir.

Diğer taraftan, gerek ordunun ihtiyacını karşılamak ve gerekse sivil istihlâki temin etmek endüstri üzerine gayet ağır yükler tahmil etmektedir. El de stok halinde mevcut olan ham petrolün % 65 i, benzin ve gazyağı gibi hafif maddelerin % 40 i ve ağır bakiye mazotun da % 42 si devamlı olarak yedek tutulan ham petrol ve ham petrol maddelerinin değerleri cem'an 1.000 milyon dolardan fazladır ve bu rakam sadece ham petrol ve ham petrol mad-

delerinin vasati toptan değerlerini temsil etmekte olup, nakliye ve manüplasyon gibi ücretleri içine almamaktadır. Sanayiın her safhasında; Amerikan petrolcöleri gerek hazırlık yapmak ve gerekse yeni teknik usuller bulmak noktaî nazarından büyük başarılar kazanmışlardır. Ham petrol, tabîî gaz ve diğer petrol müştakları istihsali geçmiş yıllara nazaran çok fazla olduğu gibi, gittikçe artmakta olan dahilî ihtiyacı karşılamak ve aynı zamanda memleket müdafası için gerekli ihtiyati tedbidleri alabilmek için memleket dahilindeki rafineri kapasitesi de bariz şekilde genişletilmiştir. Süratle artmakta olan maliyetlere ve büyük malî risklere rağmen büyük miktarda sondaj faaliyeti kaydedilmiştir ve ancak yeni sondajlar yapmak sayesinde, büyük süratle artmakta olan ihtiyaç karşılanabilmektedir.

Birleşik Amerika'nın 1953 deki petrol ve petrol maddeleri ihtiyacı 1952 dekinden 116 milyon varil daha fazla olarak 2. 781 milyon varile baliğ olmuştur. Aynı müddet içinde memleket dahilinde istihsal edilen mecmu miktar ise, 2. 608 milyon varil, yani bir evvelki yıldan 94 milyon varil daha fazladır. İstihsal edilen 2.608 milyon petrol maddesinden 2. 363 milyon varili ham petrol ve mütebakisi ise tabîî gazdan elde edilen likit mahsullerdir. Tabîî gaz istihsali ise geçen yıla nispetle 700.000

milyon kadem küp fazla olarak 10.990.000 milyon kadem küpe yükselmiştir.

Sene içinde, memleketin dahilî istihlâki günde vasatî olarak 7. 619. 000 varil ve harice satılan miktarda buna ilâve edildiğinde Amerikan tarihinde ilk defa olarak günde 8. 000 .000 varile baliğ olmuştur. Yalnız halkın istihlâk ettiği petrol miktarı günde vasatî 300.000-varil daha fazla olmuştur.

1953 yılı içinde ikmal edilmiş kuyuların adedi 49. 900 den fazladır ki, bu miktar 1952 dekinden 4000 daha yüksektir.

Açılan ve ikmal edilen kuyuların üçte birinden fazlası kuru ve boş çıkmıştır. Petrol endüstrisine yatırılan sermayenin kısmı azamim teşkil eden bu boş kuyular, bu sanayideki büyük riskleri en canlı ifadesini teşkil eder. Birleşik Amerika'nın petrol istihlâk ve istihsali aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Sondaj bakımından bu senenin en mühim iki hâdisesi şunlardır : 1) Dünyanın en derin kuyusu bu yıl içinde açılmıştır. Aralık ayında California'da ikmal edilen bu kuyu 21. 482 kadem derinliğe inmiş ve bu suretle bir kaç sene evvel Wyoming'de açılmış olan en derin kuyunun vardığı derinliği 1000 kadem kaçlar tecavüz etmiştir. 2) Yine California'da sene sonuna doğru ikmal edilmiş olan bir kuyu 17. 550 - 17. 895 kademler arasında petrol vermeye dün-

(Bin varil günlük vasati olarak)

İstihsal :	1953	1952	1951	1948	1941
Ham petrol	6.474	6262	6.158	5.520	3.482
Tabîî benzin (gazdan)	671	666	562	402	231
İthal edilen	1.041	958	844	514	266
Yekûn	8.168	7.826	7.564	6.436	4.339
İstihlâk :	1953	1952	1951	1948	1941
Dahilî istihlâk	7.619	7.281	7.041	5.775	4.701
İhracat	386	436	422	368	298
Yekûn	8.005	7.717	7.463	6.143	4.360

yanın en derin istihsal kuyusu olmuştur. Aynı sene içinde Louisiana'da açılan derin bir istihsal kuyusu California kuyusundan bir kaç yüz kadem daha sığ kalmıştır.

1953 yılında, Amerikan rafınej kapasitesi de gerek gittikçe artmakta olan istihlâki karşılamak ve gerekse istikbalde zuhur edebilecek herhangi fevkalâde haller için hazır olmak gayesiyle ehemmiyetli şekilde tevsi edilmiştir. Sene sonunda yapılan tahminlere göre, günlük rafınej kapasitesi sene sonunda 8. 000. 000 varili mütecaviz hale gelmiştir ki bu şimdiki kadar varılan en yüksek kapasitedir. Önümüzdeki eylül ayında bu kapasitenin daha da artacağı ve günde 8. 360. 000 varile baliğ olacağı tahmin edilmektedir.

1953 yılı içinde rafinerilerde tasfiye edilen petrol miktarı 2. 556 milyon varildir ki, bu rakkam bir evvelki yıla nazaran 115 milyon varil daha fazladır.

Motorin (dizel yakıtı) istihsalı de geçen yılın azamî miktarından 99 milyon varil fazla olarak 1. 289 milyon varile yükselmiştir.

Gaz yağı ile diğer distillatların miktarında da 11 milyon varillik bir artış kaydedilmiş ve yekûn 532 milyonu bulmuştur. Bakiye mazot istihsalı ise geçen yıla nazaran ufak bir azalma göstermiş ve 1952 de 454 milyon varil

iken 1953 de 447 milyon varile düşmüştür. Mamafih motorin ve mazotun mecmuu istihsal miktarı geçen yılların fevkinde olup 1952 de 976 milyon varil iken 1953 de 979 milyon varile baliğ olmuştur.

1953 senesinde bütün Dünyada (Rusya ve peykleri dahil) istihsal edilmiş plan 4. 755 milyon varil ham petrolden 2. 363 milyon varili Amerika Birleşik Devletleri tarafından çıkarılmıştır. Yüzde olarak düşünülürse Amerikan istihsalı Dünya istihsalinin % 49. 7 sini teşkil etmektedir ki, ilk defa olarak bütün dünya memleketleri müştereken Amerika Birleşik Devletlerinden daha fazla petrol elde etmiş demektir.

GÜNEY AMERİKA'DA PETROL FAALİYETİ

Hemen hemen bütün Güney Amerika memleketlerinde ve Trinidad'ta petrol ihtimali bakımından yeni rekorlar kaydetmiştir. Mecmuu günlük istihsalde en az % 5 bir artma görülmüştür. İstihsalı artan memleketler içinde en kayda değer olanları Şili, Ekvator ve Venezuela'dır.

Günlük vasatı petrol istihsalleri, son üç yıl için, aşağıdaki tabloda hülâsa edilmiştir. (Miktarlar varil olarak ifade edilmiştir).

Memleket	1950	1951	50-51 arasındaki değişme % olarak	1952	51-52 arasındaki değişme % olarak
Arjantin	64.281	67.079	+ 4	67.370	+ 1/2
Bolivya	1.688	1.434	- 15	bilinmiyor	
Brezilya	928	1.892	+ 104	2.055	+ 8
Şili	1.725	2.081	+ 21	2.486	+ 19
Kolombiya	93.096	105.346	+ 13	105.769	+ 1/2
Ekvator	7.369	7.508	+ 2	7.936	+ 6
Peru	41.172	44.137	+ 7	44.817	+ 1
Trinidad	56.527	57.103	+ 1	58.082	+ 2
Venezüella	1.497.890	1.704.621	+ 14	1.803.910	+ 6
Y e k û n	1.764,676	1.991.151	+ 13	2.092.425	+ 5

İstihsal miktarında % 5 bir artma kayıt edilirken, sondaj ve arama faaliyetlerinde de aynı nispette ve daha büyük bir inkişaf görülmüştür. 1952 yılında açılmış olan sondaj kuyuları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

	Petrol	Gaz	Boş	Yekûn	Başarı nisbeti %
Arama kuyuları	358	20	204	582	64.9
İşletme »	1.574	24	147	1.745	94.6
Y e k û n	1.912	44	351	2 327	81 9

1952 yılı içinde vuku bulan kayda değer değişiklikler şunlardır :

1 — Venezuela, Batı yaran küresinin en başta gelen petrol ihraç eden memleketi olarak yerini muhafaza etmiş ve petrol istihsalinde ehemmiyetli bir yükselme kaydetmiştir.

Arjantin'de Y. P. F. nin İstihsalı

	1951	1952	1952 sonuna kadar umumî yekûn
Petrol (va il)	18.606.818	19.484.679	316.016 475
Gaz (milyon ft3)	18 921	22.378	211.432

2 — Kolombiya, De Mares sahası istihsalinin azalmasını, başka sahalar da ve bilhassa Velâsquez, Casabe ve Barco'da yaptığı yeni sondajlar sayesinde ziyadesiyle telâfi etmiştir.

3 — Arjantin'de, Y.P.F. (Yacimientos Petroliferos Fiscales) hem aramayı ve hem de istihsalini arttırmış ve bu aramalar neticesinde yeni sahalar keşfetmiştir. Şili'nin Magellanes bölgesindeki kretase petroluna Arjantin'de ilk defa olarak tesadüf edilmiştir.

4 — Şili, petrol istihsalini ehemmiyetli şekilde arttırmış ve henüz değerlendirilmemiş bir kaç yeni saha bulmuştur

5 — Peru'nun millî ve yabancı kumpanyalara imtiyazlar vermesi her taraftan alâka çekmiştir. Şimdiye kadar arazinin şekli yüzünden çok mahdut kalmış olan arama işlerine hız verilmiştir.

ARJANTİN :

Arjantin'deki petrol ve gaz istihsalini daha ziyade, bir hükümet organı olan Y.P.F. nîn elindedir. Y.P.F. aşağıda görüleceği veçhile, istihsalini yüzde beşe yakın arttırmaya muvaffak olmuştur.

Gerek arama ve gerekse developman sondajları, aşağıda görüleceği veçhile, hararetli şekilde devam etmiştir.

1952 de Arjantin'de Y. P. F. tarafından açılan kuyular

%	Petrol	Gaz	Boş	Yekûn	Başarı nisbeti %
Arama sondajı	23	1	23	47	51
İşletme »	119	7	26	152	83
Strüktür »	—	—	—	3	—
Gaz	1	5	3	9	67

Yeni bulunan sahalar arasında en ehemmiyetlisi Palermo Aike (Santa Cruz Eyâleti) dir. Burada, Kretase greleri nispeten az derinliklerden ehemmiyetli miktarda petrol vermişlerdir. İlk defa 1945 de Şili'nin Tierra del Fuego kısmında rastlanan bu müstahsil taba-

kanın Arjantin arazisine uzanmakta olduğu bu suretle ispat edilmiş oldu. Yeni ayrı yerde sondaj yapmak suretiyle, arama faaliyetinin hızlandırılmış olduğu hakkında literatürde kayıtlar mevcuttur. Başlangıçta bazı boş kuyular açılmış olmasına rağmen, aynı gre Los Patos'ta da az miktarda petrol vermiştir. Comodoro Rivadavia askerî bölgesindeki 17 de Octubre sahasında üç ayrı yerde greden petrol istihsal edilmiştir. Asıl Comodoro Rivadavia sahasında ise, iki yeni petrol kaynağı, dört yerde daha derin horizon ve iki ayrı yerde de Chubutian kumlarının imtidadı tespit edilmiştir. Bu yeni bulunan kuyular içinde en verimli 7241 - 7254 ft. arasında bir derinlikten günde 220 varil petrol vermiştir. Aynı zamanda, bu bölgenin diğer taraflarında açılan beş ayrı arama kuyusu da boş çıkmıştır.

Orta Arjantin'de Menquen bölgesinde, arama sondajlarından çok iyi neticeler alınmıştır; 9 adet yeni sondaj neticesinde, iki yeni saha keşfedilmiş ve iki bilinen sahanın da hudutları genişletilmiştir. Cerro Bandera'da bulunan yeni sahada, 1703 -1834 ft. arasında derinliklerden günde 1500 varil istihsal edilmiştir. Muvaffak olamayan arama kuyularının adedi 11 ve bunlar içinde, açıldığı bölge hakkında kat'i hüküm vermediği mümkün kılan ise birdir.

Mendoza eyaletinde Pampo Paloa-ka sahası yeni sondajlarla genişletilmiştir. Yeni sahalar arasında ehemmiyetli olanlardan birisi de Refugio'dur. Burada bir kuyu Trias'tan günde 800 varil petrol vermiştir. Aynı sahada açılan başka bir kuyu ise 13.149 ft e inmekle derinlik rekorunu kırmıştır. Bir gravite anomalisi üzerine vurulan bu sondaj, Tersiyer'e girememiştir. Bu civarda açılan başka iki kuyudan da bir netice alınamamışsa da, bunlardan bi-

risi, bu bölgede aramalara devam etmenin faydalı olacağına delâlet etmiştir.

Arjantin'in en kuzey kısmındaki Salta Eyâletinde 1951 de keşfedilen Campo Duran sahası, yeni kuyular açmak suretiyle inkişaf ettirilmiştir. Yeni kuyuların neticesi henüz resmî olarak açıklanmamıştır. Ekim ayındaki matbuat haberleri, 11.000 ft. derinlikte ve istihsal kapasitesi günde 1.572 varil petrol ile 26. milyon Cu. ft. olan yeni bir kuyudan bahsetmektedirler.

Y.P.F.nin jeolojik ve jeofizik faaliyetleri aşağıda yazılmıştır (1952) :

	1951 e na	zaran de	ğiş-
Ekip ayı	me	%	si
Jeoloji	120	-	28
Gravimetre-manyetometre	36	-	31
Refraksiyon Sismik'i	12	-	50
Refleksiyon Sismik'i	96	+	33

Refleksiyon usulü sismikteki 24 ekip-ay artış, diğer arama usullerindeki azalmayı ziyadesiyle telâfi etmekte ve aynı zamanda Y.P.F. nin devamlı faaliyetine bir misal teşkil etmektedir.

Y.P.F. haricinde kalan kumpanyalar, sadece eskiden imtiyazını elde etmiş oldukları sahaları inkişaf ettirebilmişlerdir. Bunların 1951 ve 1952 deki mecmuu istihsalleri varil olarak şöyledir:

1951	1952	% de
		ğiş-
		şiklik
5.843.615	5.325.212	-9

BREZİLYA :

1952 içinde Brezilya'daki arama ve developman faaliyeti sadece Conselho Nacional de Petroleo tarafından gösterilmiştir. Bu teşekkül Brezilya Hükümetinin bir kolu olup bilumum petrol faaliyetini yani, istihsal, tasfiye, nakliyat ve satışları idare etmektedir.

Brezilya'nın istihsali şu şekilde hü-lâsa edilebilir :

	1951	1952	1952 sonu- na kadar yekûn
Petrol (varil)	690.776	750 249	2.418 676
Gaz (bin fl3)	269.362	240 527	1.340.132

1952 deki sondaj faaliyeti, 1951 dekinin hemen hemen iki mislidir. Açılan kuyu adedi ve metraj bakımından yeni rekorlar kaydedilmiştir. Sene içinde ikmâl edilen kuyular aşağıdaki tabloda gösterilmiştir :

	Petrol	Gaz	Boş	Yekûn	Başarı yüzdesi
Arama kuyuları	1	3	4	25	
Developman ku.	1	12	57	79	
Y e k û n	44	2	15	61	75 1/2

Müspet netice veren arama kuyularının hepsi Bahia Eyaletindeki Reconcavo sahasında açılmıştır. Esasen Brezilya'nın petrol ve gazı bu sahadan elde edilir.

ŞİLİ :

Şili'deki petrol faaliyeti daha ziyade memleketin en güney kısmında bulunan Magellan boğazı civarına inhisar etmiştir. Hükümetin bir teşkilât olan Empresa Nacional del Petrole (ENAP) gerek ana vatanda gerekse Tierra del Fuego'da arama ve inkişaf faaliyetini devam ettirmiştir. Jeolojik noktai nazardan, bu arama faaliyeti Üst Kretasenin esas tabakası olan Springhill grelerini ihtiva eden strüktürlerin bulunmasını istihdaf etmiştir. Şimdiye kadar bulunmuş olan altı petrol ve dört gaz sahasında bu grelere vasatî olarak 7.500 ft, derinlikte rastlanmıştır. Grelerin kalınlığı ise 30 ile 150 ft. arasında tahavvül etmektedir.

Cero Sombrero mıntakasında, 7.510 ft. derinliğe kadar açılmış olan yeni bir kuyu müspet netice vermiştir. Petrol taşıyan Kretase springhill formasyonuna 7.192 ft. te rastlanmıştır. Manantiales'in güney - batısında açılan

diğer bir kuyu 4 kasım 1952 de mecmuu derinliği 7.746 ft. olmak üzere ikmal edilmiş ve bu kuyu da müspet netice vermiştir. Springhill greleri 7.516 ft. te çıkmıştır. Bu kuyulardan her ikisinin de yeri sismik anomalilere göre tespit edilmiştir. Sene sonuna kadar bu kuyular henüz istihsale geçmemişlerse de, her ikisinin de gaz istihsal edebileceği tahmin edilmektedir.

Cerro Sombrero'da iki sismik anomali daha tecrübe edilmiş, fakat netice menfi çıkmıştır. Bunlardan birisi 7.447 ve diğeri 6.632" ft. e kadar inmiş ve her ikisi de Springhill greleri içinde terk edilmiştir.

Brunswic yarımadası üzerinde iki sondaj daha yapılmışsa da, petrol bulunamamıştır. Bu sondajların lokasyonları satıh jeolojisine göre tâyin edilmiştir.

" 1952 yılı içinde tamamlanan kuyular şöyledir :

Petrol	Gaz	Boş	Yekûn	% ba- şarısı
--	2	4	6	33
12	5	6	23	74

Y e k û n 12 7 10 29 66

İki sondaj makinası arama işlerine ve dört sondaj makinası da developman işlerine tahsis edilmiştir.

Şili'nin petrol istihsali artmaya devam etmiş ve aşağıdaki tabloda görüleceği veçhile 1951 yılına nazaran % 20 fazlalık kaydedilmiştir.

	1951	1952	1952 sonu- na kadar umumi yekûn
Petrol (varil)	759.681	909.767	2.354.588
Gaz (milyon ft3)	5.067	3.072	15.326

Günde 2.500 varile balığ olan halihazır istihsalin hemen hepsi Sombrero ve Victoria Sur sahasından elde edilmektedir. Manantiales'te inşa edilen bir tabii gaz fabrikası ve tazyik tanzimi tesisatı sayesinde petrol ve gazdan alı-

nan mahsuller arttırılmıştır. Bu fabrikaların günlük kapasitesi 30 milyon ft.³ ve buna ek olarak inşa edilen tasfiye tesisatının kapasitesi de günde 700 varildir. Fabrika, petrol ve gazın istihsal edildiği sahalara 23 mil tulünde ve 65/8 inç kutrunda boru hattı ile bağlıdır.

Sondaj yapmağa müsait diğer sahaların aranmasında ENAP üç adet jeolojik ekibi, dört gravimetre ekibi ve iki sismik ekibi çalıştırmaktadır.

Bu seneye kadar, Şili'nin istihsal ettiği petrolün hepsi Uruguay'daki AN-CAP rafinerisinde tasfiye edilmekte idi. 1952 yılında ise ENAP, bidayette kapasitesi 15.000 varil olacak bir rafinerinin inşasına başlamıştır. İnşaat, Valparasia yakınındaki Concon mevkiinde yapılmaktadır. Bu rafineriye lüzumlu ham petrolün üçte biri memleket dahilinden temin edilecek mütebakisi ise, başka memleketlerden ithal edilecektir. Rafineriden çıkacak mamul maddeler, memleketin benzin ve gazyağı ihtiyacını tamamilen ve motorin ve mazot ihtiyacını ise kısmen karşılayacaktır. Hem bu mahsulleri ve hem de tabii gazı, civardaki büyük şehirlere nakletmek için boru hatları düşenecektir.

KOLOMBİYA :

Kolombiya'nın petrol istihsalı 1952 yılında, daha evvelki yıllarda olduğu gibi rekor tesis edecek kadar artmıştır. 1951 de 38.451.113 varil olan istihsal, 1952 yılında 260.438 varil fazlasıyla 38.711.551 varile baliğ olmuştur. Bu artma, daha ziyade Texas ve Shell kumpanyalarının Colombian Petroleum Company ile teşriki mesai ederek mevcut sahaları inkişaf ettirmesi sebebiyle olmuştur. Petrol istihsalinde daha evvel başta gelen De Mares sahası, yerini Casabc sahasına bırakmıştır,

Kolombiya'nın günlük vasati istihsalı 105.769 varildir ki, bu da geçmiş yıllardakinden yüksek bir rakamdır. Andian boru hattı, vasati olarak kapasitesinin % 99.3 ü ile çalışmış ve günde 69.530 varil nakletmiş, Sagoc boru hattı ise (Barco'dan), kapasitesinin % 100 ü ile çalışarak, günde vasati 27.099 varil petrol nakletmiştir. Yıl içinde tasfiye edilen petrol miktarı ceman 10.784.334 varili bulmuştur ki, bunun 9.645.650 varili Barraca Bermanje rafinerisinde, 353.401 varili Petrolea rafinerisinde ve 785.283 varili de La Dorada rafinerisinde tasfiye edilmiştir. Kolombiya'nın 1952 yılı içindeki mecmu istihsalı 580.905.405 varile baliğ olmuştur.

La Cıra ve Infastas sahalarında ceman 35 kuyu açılmıştır. Bunlardan ikisi, bilinen De Mares sahası dahilinde ve mütebakisi ise yeni ve bilinmeyen yerlerde açılmıştır. Yeni sahalarda yapılan sondajların yedisi ya menfi veya gayri - iktisadî neticeler vermiş ve bir kuyu da gaz kuyusu olarak ikmal edilmiştir. Bu yeni kuyuların azamî verimleri 2.140 varil olarak tespit edilmiş ve sene sonunda De Mares sahasının mecmu verimi günde 34.724 varile yükselmiştir. Petrolden ayrı olarak De Mares sahası 794.085 varil tabii benzin ve 65.832 varil de gaz istihsal etmiştir.

Texas kumpanyasının Velasquez sahasında tatbik etmekte olduğu developman programı, bu sahanın ehemmiyetini günden güne artmakta olduğuna delâlet eder. Mühim iki kuyu, V-19 ve V-25, sahanın hudutlarını ehemmiyetli şekilde genişleten yeni petrol kaynaklarına rastlamışlardır. Bu sondajlar sayesinde, bu sahanın en az iki istikametteki imtidadının henüz bilinmediği ispat edilmiştir. Sahanın yeni bir imtidadı da V-23 kuyusu ile tespit edilmiştir. 1952 de 1.372.265 varile baliğ olan istihsal, mahreç olmadığı için tahdit e-

dilmiştir. Gelecek yıllar içinde istihsalin artması sahadan sahile kadar nakliye imkânlarına bağlı olup şayet bu saha şimdiki tahminlere göre inkişaf ederse, yeni boru hatları yapılması icap edecektir.

Texas Company'in Tetuan ve Ortega sahalarında (Bogota'nın güney batısında) umumî olarak tecrübeler devam edilmiştir. Mahalli ihtiyaçları karşılamak üzere burada ufak bir rafineri kurulmaktadır. Bu sahalardaki istihsal, gayet sıkı olarak kıvrılmış ve mesâî sathiyeleri dar olan, Kretase kalkerlerinden gelmektedir.

Intercol kumpanyasının Totumal sahasındaki çalışmaları, bu civarda yeni mahallerde arama sondajları yapmak ve aynı zamanda Totumal sahasının bizatihi kendisinde iki kuyu açmaktan ibarettir. Kuyulardan birisinde petrol horizonu sıkı olduğu için, ancak mahdut miktarda petrol verebilmiştir. Diğer bir kuyu ise Kretase seksiyonunu tāmamiyle geçmiş ve alt kısımlarda petrole rastlanmadığı için, evvelâ zayıf bir kuyu olarak tecrübe edilmiş ve bilâhare asit yapmak suretiyle kendi kendine akan bir kuyu haline getirilmiştir. Totumal yakınında iki boş kuyu açılmış ve üçüncüsü sene sonunda halâ faaliyetine devam etmektedir. Diğer bir kuyu ise halen tecrübe safhasındadır.

Barco sahasında ise, Colombian Petroleum Company Tibu sahasının developmanını ve Sardinata'da arama sondajlarına devam etmiştir. Sardinata sahası 1951 de sismik etüdler neticesinde keşif edilmişti. Bu sahalarda istihsalin artması Kretase içinde yeni işletme sondajları açmakla sağlanmıştır.

Shell petrol kumpanyası'da Casabe sahasında yeni işletme kuyuları açmak suretiyle bu sahanımı verimini günde 1.644 varil arttırabilmiştir. Casabe, günlük istihsal bakımından şimdi Ko-

lombiya'nın en başta gelen sahasıdır. Geçen sene Socony'den satın alınan Cantagallo sahasında petrol veren yeni bir kuyu açılmış, ikinci bir kuyu boş çıkmış ve diğer üçüncü bir kuyuda çalışmalara halen devam edilmektedir.

1952 içinde 93 adet developman kuyusu açılmıştır ki, bu 1951 yılına nazaran yedi kuyu daha azdır.

1952 yılı zarfında açılmış olan ceman 143 kuyudan altısı boş işletme kuyusu, 18 i boş arama kuyusu (her cinsten), 87 si müstahsil işletme kuyusu ve 32 si de müstakbel arama kuyusudur. Bu son 32 kuyunun ikisi bilinen sahalara intidadı üzerinde yeni strüktürler bulmuş, mütekabisi de tāmamiyle bilinmeyen sahalarda açılmıştır. Bunlardan birisi gaz kuyusudur.

	Petrol	Gaz	Boş	Yekûn	% başarısı
Arama kuyuları	31	1	18	50	62
İşletme »	87	—	6	93	94
Y e k û n	118	1	24	143	

Petrol kanunu :

1952 yılı, petrol kanunu bakımından kayda değer bir yıl olmuştur. 1950 de hükümet tarafından kabul edilen ve petrol kanununun bazı maddelerini tadil eden kararlar, nihayet 1952 de meclis tarafından kabul edilerek kanun haline gelmiştir. Buna inzimamen hükümet 2270 No. lu kararla (henüz meclisten geçmemiştir) borular üzerindeki gümrüğü azaltmıştır. Karar 2270, aynı zamanda kullanılacak makine ve malzeme gümrükten muaf tutmuştur.

Son iki üç yıl içinde yapılan değişiklikler, birçok mahsurları ortadan kaldırmıştır ve kanunlar son şekilleriyle petrol sanayii için oldukça cazip hale gelmiştir.

EKVATOR :

Geçen yıl içinde Ekvator'un petrol istihsalı bir miktar (yüzde altı) artmıştır.

Günlük vasati istihsal 7.508 varilden .7.935 varile yükselmiştir. Sondaj faaliyeti aşağıda hülâsa edilmiştir.

	Petrol	Gaz	Boş	Yekûn	% ba- şarı
Arama kuyuları	8	1	16	25	32
İşletme »	105	---	8	108	97
Y e k û u	113	1	19	133	

Arama ve işletme kuyuları gravimetre malûmatına ve yeraltı jeolojisine göre açılmıştır. Bazı arama lokasyonları jeşimik ve gravimetrik bilgilere dayanarak tâyin edilmiştir. 1952 yılı içinde sahada topografya ekipleri çalışmamışlardır. Bir miktar satih jeolojisi yapılmıştır.

PERU :

1952 yılında Peru'nun yeni petrol kanunu tesirini göstermeye başlamış ve bu kanunun temin ettiği kolaylıklar sayesinde, 5 Peru hükümetine ait resmî kumpanya ve 8 yabancı kumpanya imtiyaz için, Sechura çölünde 2.545.210 hektarlık ve And dağlarının doğusundaki Montana bölgesinde de 1.278.845 hektarlık arazide arama yapmak istemişlerdir. Muhtelif kumpanyaların istedikleri arazi parçaları çok defa üstüste bindiği için, 1952 ocak ayında Lima'da umumî bir müzayedede yapılmış ve münazaalı yerlerin kimlere verilebileceği hususu böylece halledilmiştir.

1952 yılı içinde açılan kuyu adedi 240 a yükselmiştir. Bu rakam geçen yıla nazaran % . 8 fazladır ve bir rekor teşkil etmektedir. Açılan kuyular şöyledir:

	Petrol	Gaz	Boş	Yekûn	% ba- şarı
Arama kuyuları	11	2	25	38	34
İşletme »	141	3	58	202	71
Y e k û n	152	5	83	240	

Aynı zamanda, 1951 de 33 olan sondaj makinası adedi, 1952 de 26 ya indirilmiştir. Bunlardan 21 makina de-

velopman sondajlarında ve 5 makine de arama sondajlarında çalışmıştır. Bütün kumpanyalar sondaj randımanını yükseltmek için hamleler yapmaktadır ve bu yolda muvaffak olacakları beklenmektedir.

Günlük vasati gayrî safi istihsal, 1951 dekinden % 1,5 fazla 44.817 varile yükselmiştir. Bu, altıncı defa olarak senelik istihsalin bir evvelki yıla nazaran arttığını gösterir. Petrol istihsal eden kumpanyalar arasında International Petroleum Company günde 32.448 varille en başta gelmektedir. İkinci gelen Oilfields günde 10.800 varil istihsal etmiştir. Diğer bir petrol kumpanyası, mevcut kuyularını temizlemek ve derinleştirmek suretiyle istihsalini günde 574 varilden 1023 varile yükseltmiştir. Bütün bu istihsaller sahil bölgesinden ve Eosen formasyonlardan alınmaktadır. Montana bölgesinde bir kuyu ise Alt Kretase'den istihsal yapmıştır.

Peru'nun 1951-1952 istihsali aşağıda gösterilmiştir :

	1951	1952	1952 sonuna kadar umumi yekûn
Petrol	16 109.895	16.403.083	443.745 222 varil
Gaz	Ticariis- tihsal yok		

Daha önceki yıllarda olduğu gibi, yeni bulunan kuyuların hepsi de mevcut sahaların imtidadı üzerindedir.

Arazi üzerindeki aramalar 1952 yılında artmış olup 1953 de daha da artacağı beklenmektedir. Doğu Peru'da yapılan 12-ekip-ay jeoloji hariç, bütün aramalar sahil bölgesinde teksif, ettirilmiştir.

1951-52 yıllarında yapılan istikşaf faaliyetleri şöyledir :

U s u l	Ekip-ay	
	1951	1952
Jeoloji	89	64
Gravimetre	11	24
Manyetometre	7	7
Sismik	12	18
Y e k û n	69	113

TRİNİDAT :

Trinidad adası 1952 yılında takriben 2.258.000 varil petrol istihsal etmiştir. Buna göre günlük vasatı istihsal, 58.082 varil olmuştur. Petrol istihsalinde en başta gelen kumpanya Trinidad Leaseholds Limited ve bunun şubeleridir. Bu yıl fazla kuyu açmak ve fazla metraj yapmak sayesinde, geçen yıl nazaran 415.000 varil daha fazla istihsal yapılmıştır. Şimdiye kadar istihsal edilmiş olan petrolün mecmu miktarı 455.700,000 varile çıkmıştır. Tabii gaz istihsalı 1951 yılındakine yakın olarak 31:502 milyon ft. küptür.

1952 faaliyetinin 1951 e nazaran daha fazla olduğu aşağıdaki tabloda görülmektedir :

	1951	1952
Vasatı makina adedi	27	28
Açılan kuyular	144	187
Müstahsil kuyular	132	170
Mecmu sondaj (feet olarak)	684.837	736.585

Arama sondajları bir evvelki yıla nazaran biraz daha fazladır. Yedi adet, sondaj makinesile yedi arama kuyusu bitirilmiş ve üç yeni sondaja daha başlanmıştır. Harpten sonra Kretase'de yapılan aramalar menfi netice verdikleri için, yeni sondajlar daha ziyade Herrera isimli oligosen formasyonunu tecrübe etmek üzere açılmıştır. Shell kumpanyası tarafından Ortadoğu Trinidad'ta açılan bir kuyunun verimli olacağı tahmin edilmektedir. Trinidad'ta 1952 yılı içinde açılmış olan kuyuların hülâsası şöyledir :

	Petrol	Gas	Boğ	Yekân.	% ba- garısı
Arama kuyuları	2	—	5	7	29
İşletme	166	2	11	179	94
Y e k ü n	168	2	16	186	

Deniz içinde yapılacak aramalara bir başlangıç olmak üzere, Paria körfezinin büyük bir kısmında sismik etüdler-

ikmal edilmiştir. Sahillerdeki deniz içi sondaj faaliyetine mahdut mikyasta devam edilmiştir.

Arazi üzerinde iki sismik etüd partisi çalışmıştır; bunlardan birisi bütün sene adanın güney kısmında kalmış ve diğeri ise sene sonuna doğru kuzey Baseninde etüdlere başlamıştır. İki jeoloji ekibi sahada devamlı olarak çalışmış ve ayrıca mahallî etüdlere başlamıştır.

URUGVAY :

Uruguay'da petrol olup olmadığı ve ne gibi şartların hâkim olduğu hususlarını etüd etmek gayesiyle, Uruguay Jeoloji Enstitüsü ve De Golyer and Mac Naughton kumpanyasının yardımıyla etütlere devam edilmiştir. Etüdlere ANCAP isimli hükümet organizasyonu idare etmektedir.

1952 yılı içinde kuzey - batı Uruguay'ın bazalt ile kaplı olan sedimenter baseninin jeofizik istikşafı bakımından kayda değer başarılar elde edilmiştir. Artigas ve Salto bölgesinin etüdü tamamlanmıştır. Diğer taraftan Salto şehri yakınındaki Itapebi bölgesinde takriben 1000 kilometre karelik bir sahanın gravimetrik - manyetometrik de-tay etütlere ikmal edilmiştir.

Diğer usullerle etütlere paralel olarak, Jeoloji Enstitüsü tarafından kuzey - batı Uruguay'da strüktür sondajları yapılmıştır. Aynı zamanda doğu ve güney Uruguay'da strüktür sondajları yapılmıştır. Bazalt ile örtülü bölgenin hududuna yakın açılan bir kuyu, bu bölgeden elde edilen jeofizik doneleri tefsir gayesiyle açılacak olan bir çok kuyulardan birisidir. Bu sondajlar sayesinde, çok yakında jeolojik - jeofizik münasebetlerinin daha iyi anlaşılacağı ümit edilmektedir.

Halihazırda ANCAP arama sondajlarında kullanılmak üzere makina ve teçhizat temini için gerekli teknik ve malî etüdlere başlamaktadır.

Geçen yıl içinde ANCAP, komşu memleketlerden bilhassa Şili ve Brezilya ile ilmî, teknik ve malî bilgi teatisi bakımından ehemmiyetli ilerlemeler kaydetmiştir.

Genel olarak, son yıl Urugvay için çok başarılı olmuş ve memleketin petrol arama meselelerini halletmek bakı-

salının hemen hemen dörtte üçünü vermeye devam etmiştir.

Sondaj faaliyeti, 1951 yılına nazaran % 10 a yakın artmıştır. 1951 de 1. 207 kuyu açılmış iken 1952 de 1. 323 kuyu açılmıştır. 1951 de çalışan sondaj makinası adedi 105 ve 1952 sonunda ise 116 dır. Çalışmakta olan sondaj maki-

	Petrol	Gaz	Boş	Yekûn	% ba şarısı
Yeni saha aramaları	21	1	18	40 sondaj	55
Mevcutlara mücavir saha	26	7	38	71 »	36
Mevcut sahaların imtidadı	239	4	50	293 »	81.6
Dev lopman sondaj.	893	13	21	99 »	97.6
Y e k û n			127	1323 »	90.4

mından birçok terakkiler kaydedilmiştir.

VENEZUELA :

Venezuela'nın 1952 yılı petrol faaliyeti, bu endüstrinin hemen her safhasında rekorlar kaydetmiştir. Yıllık istihsal % 6 ya yakın artmış ve 1951 de 622 milyon varil iken 1952 de 660.5 milyon varili bulmuştur.

Günlük vasatı istihsal bazen artmış ve bazen azalmış ise de, bütün sene esasına göre günde 1.803.910 varil olmuştur. Bu vasatî 1951 yılında 1.704.643 varil idi. Bu güne kadar Venezuela takriben 7 milyar varil petrol istihsal etmiştir. Kabilî istihsal rezervleri ise, son defa 1951 de yapılmış olan hesaplara göre 9 milyar varil civarında bulunmaktadır, Venezuela petrol istihsali şöyledir :

	1951 (varil)	1952 (varil)	1952 sonuna kadar yekûn (varil)
Doğu Venezuela	189.145 266	192 642 956	1.606 387.607
Batı Venezuela	439.041 332	467 845.525	5.227.850.122
Y e k û n	622.186.568	660.488.481	6.834.237.729

Batı Venezuela ve bilhassa Maracaibo gölü sahası bütün memleket istihs-

nalarının % 24 ü yeni sahalarda yapılan aramalara tahsis edilmiştir.

Sondajların 600 den fazlası Shell grubuna bağlı kumpanyalar tarafından, takriben 300 ü Mene Grande kumpanyası tarafından ve 200 den fazlası da Creole kumpanyası tarafından mütebaki 200 den fazlası ise 8 ufak kumpanya tarafından yapılmıştır.

Aşağıda verilen tablo, sahadaki ilmî aramaların takriben % 25 artmış olduğunu göstermektedir.

	1951	1952
Jeoloji	199	224
Sismik	158	205
Gravimetre	23	38
Strüktür sondajı	23	25
Tellürik-kuran	5	
Y e k û n	408	492

Buna göre, ilmi aramalarda jeolo-

ji 1951 de yekûnun % 49 unu teşkil ederken 1952 de ancak % 45 ini teşkil

etmiştir. Fakat sismik araştırmalar 1951 deki faaliyetin % 39 u kadar ve 1952 faaliyetinin % 42 si kadardır.

Açılmış olan gaz kuyuları ile petrol kuyuları arasındaki nispetten de görüleceği veçhile, Venezuela'da gaz için gayet az bir talep vardır. Zira, bu memleketin sıcak bir iklime sahip olması evlerde gaz ile ısıtma yapmaya lüzum bırakmamakta ve diğer taraftan belli başlı sanayi mevcut olmaması da gazın kullanılacağı yerleri tahdit etmektedir. Mamafih, 1950 de 2000 millik bir gaz borusu petrol sahaları ile büyük şehirler ve bilhassa Caracas arasında inşa edilmiş ve bu suretle buralardaki evler ve sanayi için lüzumlu gaz temin edilmiştir.

Shell kumpanyası tarafından Maracaibo sahasının garp kısımlarından başlayarak Paraguanaya yarımadasındaki rafineriye ve Sevkiyat noktalarına kadar uzanan 175 millik bir boru hattı döşenmiştir. Mart ayı içinde işletmeye açılmış olan bu boru hattı günde 225.000 varil petrol nakledecektir. Texas kumpanyası ve Mene Grande kumpanyasındaki bu borunun döşenmesine iştirak etmişlerdir. Cetvel petrol kumpanyası da Ule petrol sahası ile Amuay körfezindeki rafineri arasında mevcut olan eski boru hattına müvazî, 150 mil tulünde 26 inçlik yeni bir borunun inşasına başlamıştır. Her iki borunun mecmuu kapasitesi günde 480.000 varil olacaktır.

Geçen sene Phillips kumpanyası doğu Venezuela'da Anaco mevkiinde yeni bir rafineriyi işletmeye açmıştır. Bu rafinerinin başlıca mahsulü Venezuela pazarları için mum imal etmek olacaktır. (başlangıçta 11000 ton.) Diğer bir rafineri faaliyeti de, Shell'in Punta Cardon rafinerisine, günde 300 ton motor yağı yapabilecek kapasitede bir ilâvenin yapılmasıdır. Hem Shell, hem de Creole, Paraguanada'daki rafine-

rilerim genişletmeye devam etmektedirler ve 1953 sonunda bu iki tasfiyehane nin müşterek kapasitesi günde 300.000 varil olacaktır.

Creole petrol kumpanyası, Venezuela hükümeti ile de teşriki mesaî etmek suretiyle, Paraguanaya yarım adadaki rafinerisinin yakınında 10 milyon dolara mal olacak ve 15.000 nüfusun ikametüne kifayet edecek genişlikte bir şehir inşasına başlamıştır. Bu şehir her ne kadar daha ziyade Creole işçileri için yapılmakta ise de, burada yerleşmek isteyenlerin hepsine açıktır.

Amerika Birleşik Devletleri ile Venezuela arasında yapılan yeni bir anlaşmadan sonra, Amerikaya ithal edilecek Venezuela petrolünün miktarı tahdit edilmeyecek ve gümrük resimleri hemen hemen yarıya inecektir. Yeni durumda, Amerika 1 varil Venezuela petrolundan, kesafeti 25° API den aşağı ise 5.5 sent ve yukarı ise 10.5 sent gümrük resmi alacaktır.

KANADA :

Batı Kanada 1952 yılında kendisinin evvelki yıllardaki şaşırtıcı rekorlarını kırmış ve bütün dikkat nazarlarını üzerine çekmeğe devam etmiştir. Tahminlere göre her gün aşırı yeni bir petrol veya tabîî gaz sahası keşfeden petrol sanayii yeni arama ve geliştirme maksatları için 1953 yılında gün başına bir milyon dolar sarfetmiştir. 1952 yılındaki sarfiyat, 1951 yılındaki rekor arama ve geliştirme masraflarının % 25 artışıyla 250 milyon doları geçmiştir.

Yeni keşifler :

1952 yılındaki keşifler 1951 yılındakinden % 50 fazlasıyla 179 dur. Bu yeni sahaların 134 ü yani en büyük kısmı Alberta, 30 u Saskatchewan, 4 ü Manitoba ve 11 i de British Columbia eyaletindedir.

93 ü batı eyaletlerinde olmak üzere petrol keşifleri başta gelmektedir. Geri kalan keşiflerin 18 tanesi petrol-lu tabii gaz ve 68 tanesi petROLSUZ tabii gazdır.

Sondaj :

Sene zarfında Batı Kanada'da yeni bir rekor olan 2084 kuyu açılmış ve ilk defa olarak senede 2000 sondajı geçmektedir. Bu yekûnun 1188 i petrollu kuyu, 69 u tabii gaz kuyusu ve kalanı da kurudur.

İstihsal yükselişi :

1952 yılında Batı Kanada'da 1951 yılındaki istihsal hacminin % 30 fazlasıyla 61 milyon varil petrol çıkarılmıştır.

Rezervlerin artışı :

Devamlı olarak artan Batı Kanada eyaletleri petrol rezervlerine 1952 yılın da yeniden 400 milyon varil rezerv ilâve edilmiştir. 1952 yılı sonundaki umum rezerv miktarının 1.7 milyardan 2 milyara kadar olduğu tahmin edilmektedir. Her ne kadar halihazır istihsal kapasitesi kısılmışsa da günde 300.000 varil olduğu sanılmaktadır.

Tabii gaz Rezervleri :

Batı Kanada'nın tabii gaz rezervleri hızla artış göstermekte devam etmiş ve petrol istihsal edenlerle tabii gazı diğer eyalet ve hattâ Birleşik Devletlere satılmasına taraftar olanlar Alberta ve Saskatchewan'daki büyük tabii gaz sahalarından satış yerlerine pipe - line inşasına müsaade edilmesi için tazyiklerini arttırmaya başlamışlardır. Umum tabii gaz rezervini 10 trilyon feet küp civarına çıkaran 1952 yılı rezerv artışının üç milyar ft³ ten dört milyara kadar olduğu tahmin edilmektedir.

Şimdiden Peace River bölgesinden (British Columbia ve Alberta eyaletle-

ri hududunun iki tarafında) tabii gazın Amerikanın Kuzey Batı Pasifik sahasına şevkine Alberta ve Kanada hükümeti tarafından müsaade verilmiştir; bilfiil pipe - line'in döşenmesi, Birleşik Devletler Federal Enerji Komisyonunun müsaadesini beklemektedir.

İhtiyaç artışı ;

1952 yılında Kanada'nın ham petrol ihtiyacı günde 455.000 varile yükselmiştir. Yıl boyunca bilfiil petrol istihsalı, ihtiyacın yalnız % 37 sini karşılayan günde 169.000 varildir. Bu miktar Leduc sahasının keşfinden evvel yılda memleketin kendi ihtiyacının yalnız % 9 unu karşılayan 222.000 varile nazaran muazzam bir artıştır. Bazı müte-hassıslar Kanada'nın kendi ihtiyacını beş sene zarfında karşılayacağını tahmin etmektedirler.

Umum Sondaj Makina adedi :

Batı Kanada'da 275 tir. Yazın en faal zamanında bunların 253 ü birden çalışmaktaydı. Bunların 102 tanesi petrol keşifleri, 151 tanesi halihazırdaki sahaların inkişafı için istihdam edilmekteydi. Eyaletler bakımından halen faaliyette olan 209 makina ile Alberta en ileride olup, Saskatchewan'da 31, British Columbia'da 7 ve Manitoba'da 6 tanedir.

Jeofizik Faaliyet :

Batı Kanada'da jeofizik Faaliyet 1952 de yılın sonuna doğru umum yekûnu 185 e yükselen ekiplerle şimdiye kadar görülmeyen bir seviyeye yükselmiştir.

Yılın en son günü 158 sismik ekip, 9 gravimetre ekibi ve bir manyetometre ekibi faaliyet halindeydi ki, hepsi 168, ekip eder.

Alberta tabii olarak, en büyük faaliyet sahasıydı. Burada yıl boyunca 127 ekip, Saskatchewan'da 31 ve Bri-

tish Columbia'da 7 ve Manitoba'da 3 ekip faaliyet halindeydi.

Pipe - line'ler daha fazla petrol ihracını

Batı eyaletleri için olduğu kadar da bütün Kanada için mühim olan şey daima inkişaf halinde olan istihsal kapasitesine mahreç sağlamak üzere plânlanan petrol pipe-line inşaatında olan gelişmelerdir.

Bu sonbahar Alberta ham petrolünü batıya doğru Kayalık Dağlar üzerinden inkişaf etmekte olan British Columbia eyaletinde Vancouver şehrindeki rafinerilere götürecek olan 718 mil uzunluğundaki 24 pusluk petrol hattının inşasına 1952 şubatında The Trans Mountain Oil Pipe Line Company tarafından başlanmıştır.

1952 sonbaharının mülayim geçişi petrol hattını döşiyen ekiplere hattın % 45 ini tamamlama imkânını vermiştir. Umulmadık hâdiseler hariç bu petrol hattı 1953 yılının Ağustos ayında tamamlanmış olacak, ham petrol ekimde Vancouver'e verilecektir.

Bu hattın tamamlanmadan bile kapasitesinin arttırılmasına ihtiyaç hasıl olması Batı Kanada'nın petrol iktisadiyatındaki inkişafın tipik bir misalidir: Orijinal plân, iki pompa istasyonuna ihtiyaç gösteren günde 75. 000 varillik kapasite idi. Temmuz 1952 de üçüncü bir pompa istasyonunun ilâvesiyle kapasite günde 120. 000 varile çıkarılmıştır.

1953 yılı başlarında, kapasiteyi günde 150. 000 varile çıkaracak olan dördüncü bir pompa istasyonunun kurulup kurulamayacağı etüt edilmekteydi. İstikbal için kumpanya tarafından yapılan çalışmalar yeni pompa istasyonları ilâvesiyle belki 12 ve hattâ 14 e kadar hattın günde 300. 000 varil petrol nakledeceği merkezindedir.

Şimdiden bu hatta bir şube hat ilâvesi ile Washington eyâleti Ferudale şehrinde kısa bir zaman sonra inşasına başlanacak olan rafineriye günde 35. 000 varil ham petrol şevki için plânlar yapılmıştır.

Yıl sonunda Kanada'nın ham petrol hattı şebekesine mühim bir ilâvenin plânları tasarlanmaktaydı, Öyleki bu batı eyâletlerinin âtideki istihsal durumunu, daha fazla talep, yıl boyunca devamlı ve kesiksiz istihsalin garanti edilmesi ile daha da fazla inkişaf ettirecektir. Bu proje şimdi gemi işlemesine müsait aylarda Edmonton'dan Wisconsin eyaleti, Superior şehrine oradan da gölden tankerlerle Sarnia'daki rafinerilere ham petrol götüren Interprovincial Pipe - line a bir ilâve olacaktır. 70 milyon dolara çıkacak olan bu ilâve 1953 yılı son baharında bitirilecektir. Bu hat şimalî Michigan eyaletini aşip Sarnia'ya kara yoluyla ham petrol götürecektir ki, bu suretle göllerin donması meydana gelen mevsimlik istihsal durması önlenecektir.

önceleri günde 100. 000 varil taşıyacak olan hat uzak bölgelerdeki ham petrol istihsalini intizama sokacağı gibi bu petrollara olan talebi de arttıracaktır.

Bu yıl zarfında mühim ve yeni petrol mamulleri hatları da tamamlanacaktır. Imperial kumpanyasının Sarniadan Toronto - Hamilton sahasına kadar olan hattı ve petrol malûllerini nekleden Möntreal'dari batıya Ottawa'ya ve Toronton havalisine diğer bir hat bunlar arasındadır. İlkinin kapasitesi günde 39. 000 varil, diğerinki günde 45. 000 varildir.

Kanada'nın rafinaj kapasitesi de bir yıl zarfında bir artış göstermiştir. Bazı rafinerilerin yeniden genişletilmesine başlanmıştır. Şimdi Kanada'nın günde 490. 000 varilden biraz fazla rafinaj kapasitesi vardır. Quebec 172.000

varil ile birinci, Ontoria 103. 000 varil ile ikincidir. Memleketteki 39 rafineriden 29 una malik olan Batı Kanada eyaletlerinin umum kapasitesi günde 193. 000 varildir.

Sene zarfında ilk defa olarak Alberta ham petrolü bir British Columbia rafinerisinde kullanılmıştır. Eylülde Imperiaî Oil, Edmonton yakınındaki bir yerden demiryolu ile Vancouver'deki rafinerisine petrol şevkine başlamıştır.

Bu Trans Mountain hattı çalışmaya başlayınca kadar kumpanyanın petrol ihtiyacını gidermek için plânlanmıştır ve Vancouver'deki rafineriye 5000 varil ham petrol temin edecektir.

1953 son baharında Trans Mountain hattı tamamlanınca fazlalaşan ham petrolü tasfiye edebilmek için Vancouver sahasındaki rafineriler, tesislerini genişletmektedirler. British Columbia eyâleti Kamloops şehrinde günde 5000 varil* kapasiteli bir rafinerinin inşasını planlamıştır ve hiç değilse diğer bir kumpanya, British American kumpanyası, yeni petrol hattının güzergâhı üzerinde Şimalî Garbî Pasifik sahasında bir rafineri kurmağa alâka göstermiştir.

Alberta her sahada ilerdedir :

Yıl boyunca Alberta arama, sondaj ve istihsalle alâkalı her safhada en öndeki yerini muhafaza etmiştir.

1952 yılı zarfında Batı Kanada'da açılan 2804 kuyunun dörtte üçü yani 1530 u Alberta'da idi. Bunların 946 sı petrolü, 38 i tabii gaz ve 546 tanesi de boş kuyu idi. Yıl sonunda her ne kadar 3312 kuyudan istihsal yapılmakta ise de istihsale müsait kuyu adedi 3659 idi.

Bu, 1951 yılındaki istihsale müsait 2731 ve 1950 yılındaki istihsale müsait 1995 kuyuya nazaran büyük bir

artıştır. Ledue - Woodbent sahası, bütün istihsale müsait 1082 kuyu ile, evvelce 962 kuyu ile birinci olan Redwater'u geçmiştir.

Mamafih, istihsal bakımından Redwater günde 65. 700 varil ile Ledue - Woodbent sahasının günde 49. 000 varil yıllık vasatisine nazaran halâ birinciliği muhafaza etmektedir.

Eyâletin umum istihsali günde vasatî 161. 000 varildir ve istihsaldeki artış hakkında bir fikir 1951- yılı günlük vasatî 125. 500 varil ve 1950 yılı günlük vasatî 74. 000 varil ile mukayese ederek çıkarılabilir. Sene zarfında Alberta sahaslarından takriben 95 milyar ft³ tabii gaz çıkarılmıştır.

Albertada en fazla ham petrol istihsal Ekim ayında 191. 547 varil ile dir. 1952 yılı Aralık ayında günlük istihsal 180. 000 varile varmakta fakat günde 300. 000 varil istihsale müsait kapasiteyi haiz bulunmaktaydı ki, bir yıl evvelki, günde 245. 000 varillik kapasiteye nazaran % 22 artış kaydetmektedir. Yıl sonunda umum rezerv 1. 526. 389. 000 varil olarak tahmin edilmiştir.

1952 yılında sondaj metrajı da rekor kırmıştır. Yıl sonunda 1951 yılı ye-kûnu olan 5. 088. 407 feet sondajın % 30 undan fazlası ile 6. 631. 529 feet sondaj kuyusu açılmıştır. 1952 yılı zarfında en büyük sondaj faaliyeti ekimde olmuş ve 664. 518 feet sondaj yapılmıştır. Bir yıl evvel en çok sondaj faaliyeti temmuzda olmuş ve 561. 258 feet sondaj yapılmıştır.

Aynı yıl zarfında yapılan mühim keşiflerin başında Bonnie Glen, Pigeon Lake ve Fireland sahasları vardır ve bunların her biri bir kaç mil ara ile evvelki Wizard Lake keşfi ile ortaya çıkarılan Güneybatıdaki zengin D3 Devoniyen resifine kadar uzanmaktadır. Kalın hidrokarbondu kısımların, Bonnie'

Glende 680 feet'e kadar, umumiyetle üstte bir tabii gaz kısmı, altta 200 - 300 jeetlik meşbu kısmı vardır. 42 derece kesafete kadar olan yüksek kesafetti petrol bu sahayı karakteriz eder. Kuyu derinlikleri 6000 den 7000 feet'e kadardır.

1952 senesi sonuna kadar bu saharların inkişaf ettirilmesine süratle devam edilmiş ve toplanan doneler, bunların ilerde bir istihsal sahası olabileceği gösterir mahiyettedir. 1952 nihayetinde Bonnie Glen havzasında 18 istihsal kuyusu vardı. Yeni inkişafı sağlanan bu sahada tahminen 250 milyon varil petrol rezerv mevcuttur.

Aynı mahalde, 1953 baslarında yapılan keşif, esasen mevcut olan verimli resif kalkerine gösterilen büyük alâkayı körüklemiştir. Şimdilik tamamıyla kıymetlendirilmemiş olan bu yeni keşif Fivelanddin Güney batısında olup California Standard Homolen'nindedir. Burada D3 resifinde hemen hemen 400 feveya ft. kalınlığında bir petrolü gaz tabakası bulunmuştur. Bu seksiyonun aşağı kısımlarında yapılan ilk tecrübede günde 240 varil olmak üzere yüksek dansitede petrol çıkarılmıştır.

MEKSİKA :

Meksika'nın 1952 senesinde ham petrol istihsali 77. 068. 087 varili bulunmuştur. Bu geçen seneye nazaran 21. 877 varil azdır ve bu azalış % 3 e mudadildir. 1952 senesinde günde islenen vasatı petrol miktarı 211. 101 varildir ve bu geçen senenin 211. 206 varilinden 105 varil daha eksiktir.

Sondaj durumu :

Bu memleket, geçen sene zarfında 313 kuyu ikmal ederek yeni sondaj rekoru tesis etmiştir. 1951 senesinde ise ancak 266 kuyu ikmal edebilmiştir. 1952 senesinde yapılan sondaj faaliyeti 147 petrol kuyusu, 144 kuru kuyu ve 22 gaz kuyusu ile, neticelenmiştir.

Muvaffakiyetle tamamlanan 313 kuyunun 90 tanesi Şimal bölgesinde, 74 tanesi İsthmüs bölgesinde, 66 tanesi Cenup bölgesinde 50 tanesi Poza Rica ve civarındadır. 22 gaz istihsal kuyusunun 19 tanesi Şimali Şarkî bölgededir. Şimal İsthmus ve Poza Rica bölgesinde geçen sene yapılan sondajlar esnasında birer gaz kuyusu tamamlanmıştır.

Sondaj faaliyetlerinde görülen artışa muvazî olarak delinen metrajda artmıştır. Geçen sene, erişilen derinlik yekûnu 1. 239 754 feet ve 1951 senesinde ise 904. 023 feet olmuştur.

İkmal edilen en fazla kuyu Şimal bölgesindeki Tamanlipasin Chapacao sahasındadır. Açılan 41 kuyunun 13 ün de petrol bulunmuştur. Geri kalan muvaffakiyetsizlikler nihayet bulunmuştur. Cacalilao sahasında aynı miktar petrol, kuyusu tamamlanmıştır. Açılan 24 kuyudan 13 tanesinde petrol bulunmuştur.

Geçen sene en fazla sayıda petrol kuyusu, Juan Cenup bölgesindeki Felipe sahasında, açılmıştır.

Burada açılan 21 kuyudan 15 tanesi istihsal kuyusu olarak tamamlanmıştır ve bunu takiben sırasile Rabon, Grade sahası ve açılan 17 kuyudan 14 tanesi istihsal kuyusu olarak tamamlanan Veracruz ve bunu müteakip Cacalilao ve Chapacao'nun her birinde muvaffakiyetle neticelenen 13 kuyu gelir.

Meksika'daki petrol faaliyetleri, bir petrol monopolü olan Petroleos Mexicanos tarafından idare edilmesine rağmen birçok Birleşik Devletleri kumpanyaları hususî şartlar altında sondaj yapmaktadırlar.

Bunlardan biri American Independent Oil kumpanyasıdır; bu kumpanya faaliyetlerine American Independent Co. vasıtasile yapar. Bu kumpanyanın sahibi Cie. Raffinerie Belges des Pet-

roles (Petrofina) ve Edwin W. Pauley'dir.

CIMA 1952 senesindeki faaliyetlerini 1951 keşfi olan Rabon Grando sahasının inkişafı üzerinde teksif etmiştir.

Bu saha Meksika körfezi sahillerinde ve takriben Veraeruz eyaletinde bulunan Coatzacoalcos'dan beş mil mesafededir. Strüktürün bir kısmı körfezin altında ve bir kısmı ise sahilde bulunur. İstihsal, Miocen yaşındaki kum tabakalarından yapılmaktadır. - 1952 senesinde, CIMA 14 istihsal kuyusu tamamlanmıştır.

İstihsal günde 7000 varilden de fazlaya çıkarak en yüksek seviyeye erişmiştir. Senenin 1952 mecmu istihsalı 1.893.413 varil olmuştur. Sene sonunda lâzım gelen sondajların hepsi yapılmış ve rezervi vasati 5 milyon varil olarak hesaplanmıştır. İstihsal nispeti günde 4000 varildir.

AVRUPA PETROLLARI

ALMANYA :

1952 yılında Almanya'nın petrol istihsalinde bariz bir artma kaydedilmiştir. Son yıl içinde istihsal edilen 12.463.552 varil petrol, bir evvelki yıllara nazaran % 31 fazladır. Sene sonunda petrol istihsal eden kuyuların sayısı 2317'ye bulmuş ve bu suretle Almanya günde vasati 34.054 varil petrol istihsal ederek "yılıda on milyon varil" hududunu çoktan aşmıştır. Şimdiye kadar istihsal edilmiş mecmu miktar ise 108.873.816 varile baliğ olmuştur.

1952 yılında ceman 307 adet petrol veren kuyu açılmıştır. Bir evvelki yılda açılan kuyu sayısının 259 olduğu göz önünde tutulursa, 1952 de % 19 bir fazlalık görülür. Açılan kuyular içinde boş çıkanların sayısı evvelki yılın aynısı olup 126'dır. Mamafih 1951 de ancak iki gaz kuyusu açılmışken, 1952 de açılan gaz kuyularının adedi 4'e çıkmıştır.

1952 de açılan kuyuların umumi yekûnu (437) 1951'e nazaran % 18 fazladır.

Bu rakkamlardan anlaşılacağı veçhile, Almanya'nın petrol istihsalı önmüzdeki yılda 15 milyon ve birkaç seneye kadar da 20 milyon varili bulacaktır. Petrol işlerinin inkişafında, halen faal olan yüzden fazla derin sondaj makinesi ve 35 kadar jeofizik ekibi büyük rol oynayacaklardır.

Yeni sahalar :

1952 yılında, Almanya'nın beynelmilel standartlarla kabili kıyas olan petrol faaliyeti, yedi adet yeni petrol ve iki adet yeni gaz sahasının keşfini intaç etmiştir. Gerek keşfedilen yeni sahalar ve gerekse genişletilen eski sahalar sayesinde, tahmin edilen petrol rezervleri 1. Ocak 1953 tarihinde 362.2 milyon varil olarak tespit edilmiştir. Bu miktarın 248.173.000 varili kat'i surette bilinen rezervi teşkil etmektedir.

1952 nin ilk yeni sahası ocak aynıda bulunan ve Heide yakınında olan Hohenwoehrden'dir. Bu saha, Heide tuz antiklinalinin derin batı flankı üzerinde olup, Wealden (alt kretase) ve Dogger (Jura) formasyonlarından petrol istihsal eden ilk sahadır. Bu yeni kaynak aşağı yukarı Heide petrol sahasının bir imtidadı addedilebilirse de, Deutsche Vacuum Oel AG (Socony Vacuum) kumpanyası tarafından açılan Boostedt I kuyusu, doğu Holstein'de tamamıyla yeni ve çok mühim bir petrolün keşfi de neticelenmiştir. Bu noktada daha evvel yapılmış olan ara-malar menfi netice vermiştir.

Bramstedt - Boostedt - Wankendorf istikametinde uzanan tuz iltivası üzerinde Boostedt I kuyusu Dogger formasyonu içinde petrole rastlamıştır. Daha kuzeyde Deutsche Erdoel AG'nın açtığı Ploen 2 kuyusu müspet netice vermiş ve ekim ayında ikmal edilmiştir.

Diğer taraftan, hem Boostedt ve hem de Ploen - Wo Wankendorf'da yeni kuyular açılmış ve mart, 1953 ayında Boostedt 20.000 varilden fazla ve Ploen ise 14.000 varil kadar petrol vermiştir. Bu keşifler, Holstein bölgesindeki, petrol aramalarını hızlandırmış ve birçok noktalarda yeni kuyulara başlanmasına sebep olmuştur.

Yeni keşifler :

Hanover eyaletindeki iki yeni keşif (Lehrte) ve (Vorhop) çok ehemmiyetli görülmemektedir. Mamafih, Emsland ile Hanover eyaleti arasında çok mühim yeni bir saha bulunmuştur. Bu bölgeye, müstakil bir petrol sahası olarak bakılmakta ve Weser - Ems - adı verilmektedir. Burada, geçen kasım ayında, Wintershall AG nin bir kuyusu (Aldorf I) Dueste strüktürünün kuzey-doğu flankı üzerinde ve alt dogger greleri içinde petrole rastlanmıştır.

Bu arada verimli diğer bazı kuyular daha açılmıştır, 1953 nisanında yeni Aldorf sahası 10.000 varilden fazla ve üstün kaliteli petrol vermiştir. Aldorf un güneyinde, Wintershall AG'nin Rehden 5 arama kuyusu bir gaz birikintisine rastlamıştır. Yapılan istihsal tecrübelerinde, bu kuyu Zechstein dolomitlerinden vasati olarak günde 3 milyon ft³ gaz vermiştir.

1952 aralık ayı içinde çok mühim bir keşif daha yapılmıştır. Yukarı Ren Grabeninde Gewerkshaft Elwerath tarafından açılan bir kuyu Darmstadt şehrinin güney batısında Alt oligosenin Pechelbronn grelerinde petrole rastlanmıştır. Bu kuyunun müspet netice vermesi bilhassa şayanı dikkattir. Zira, Fransa'nın Pechelbronn petrol sahasında petrol istihsal eden bu formasyona yukarı Ren vadisinde ve bu kadar uzakta ilk defa tesadüf edilmektedir. Bununla aynı sırada Deutsche Erdoel AG, Stockstadt doğusundaki Plungstadt mevkiinde bir gaz sahası bulmuştur.

1952 yılı içinde sondaj faaliyeti, petrol arama mevzuunda yeni ümitler bahsetmiştir. Ümitli görülen mahaller arasında bilhassa doğu Holstein, Weser ve Ems nehirleri arasındaki bölge ve yukarı Ren vadisi grabeni vardır. Bu üç saha şimdi petrol aramalarının merkezi sıkletini teşkil etmektedir.

Rafineri işlerindeki gelişme :

1952 yılı içinde, batı Almanya'nın rafineri endüstrisi tasfiye kapasitesini 57 milyon varile çıkarmıştır. Yıl içinde iki yeni fabrika ikmal edilmiştir. Bottrop'taki Ruhroel Gmb H ve Gelsenkirchen - Buer'deki Scholven Chemie AG. Bunların her ikisi de, daha evvel kömürün mayileştirilmesinde kullanılan hidrojenasyon tesisleridir. 1952 yılı sonuna doğru, batı Almanya'nın katalitik kraking tesisatı, Deutsche Erdoel AG'nin Heide rafinerisinde faaliyete geçmiştir.

Anglo - Irânian kumpanyasının Hamburg rafinerisi, 1951 yılında 4.473. milyon varil ham petrol tasfiye etmişken, 1952 yılında 5.071.950 varil ham petrol tasfiye etmiştir. Senelik tasfiye kapasitesini 9.562.000 e çıkarmak için bu rafineriye yeni bir kısım ilâve edilmektedir. Oelwerke Julius Schindler rafinerisinin işlediği ham petrol miktarı ise, 1951 de 1.147.500 varil iken, 1952 de 1.354.000 varil olmuştur.

Rus işgali altında bulunan Doğu Almanya'da da petrol istihsal etmek için gayretler sarfedilmiştir. Batı Almanya hududuna yakın ve daha evvel terkedilmiş olan Fallstein petrol sahasında bir kuyu temizlenmiş ve tekrar istihsale geçirilmiştir. Mamafih, bu kuyunun 1952 yılı içindeki mecmuu istihsalı 2500 varilden ibarettir.

Muhtelif sahalarda faaliyette bulunan Gewerkshaft Brigital (Royal Dutch Shell) kumpanyası sene içinde ceman 230.781 ft. sondaj yapmış ve 47

kuyu açmıştır. Bunların içinde 41 tane- si müstahsil ve altısı da boş kuyu olmuştur.

Bu kumpanyanın sene sonunda 29 adet kendi tazyiki ile akan ve 401 adet pompa ile istihsal yapan kuyusu vardır. Bu kuyuların bir senelik mecmuu,istih- sali 1.393.820 varil, yani günlük vasatı istihsalı 4.316 varil olmuştur. Şimdiye kadar bu sahalardan elde edilen ham petrolün umumî yekûnu ise 7.831.230 Varildir.

FRANSA :

Fransa'nın petrol istihsalı de 1952 yılında ehemmiyetli şekilde artmıştır. Elde edilen petrol miktarı 1950 yılında 893.100 varil ve 1951 yılında 2.117.400 varil iken 1952 yılında 2.540.000 varil olmuştur. Buna göre, son yıl içindeki istihsal 412.320 varil daha fazladır. Bu fazlalık daha ziyade Aquitaine basenindeki Lacq sahasından yapılan istihsal- den mütevellittir.

Saha itibariyle istihsal edilen pet- rol miktarları Aquitaine'den 2.130.000 varil petrol ve 9360 milyon ft.³ gaz, Al- sace baseninden 400.000 varil petrol ve Languedoc baseninden ise 10.000 varil- dir.

Sene içinde açılan 77 kuyudan 17 sinde petrol bulunmuş, birisinde gaz bu- lunmuş ve 59 u da boş çıkmıştır. Petrol kuyularından beşi Langeudoc baseninde açılmış ve az miktarda petrole rast- lamışlardır. Gaz bulan kuyu Jurada a- çılmıştır. Savoie'de açılan kuyu ise bos çıkanlardan birisidir.

1952 yılı içinde ceman 378.000 ft. sondaj yapılmıştır ki bunun 200.000 ft. Aqutaine baseninde, 80.000 ft. Alsace' de ve 20.000 ft. Juradadır.

Bu rakkamlardan da anlaşılacağı veçhile, son yıl içinde sondaj faaliyeti hararetle bir şekilde devam etmiştir. A- çılan 77 kuyuda ceman 26 sondaj maki-

nası çalışmış ve her makina vasati ola- rak 4900 ft. sondaj yapmıştır. Yeni ku- yuların 48 i arama kuyusu olarak açıl- mış ve aynı zamanda 1949 da keşfedilen ve Üst Kretaseden petrol veren Lacq sahası ile Gallicien sahasında yeni istikşaf kuyuları delinmiştir.

Alsace basenindeki Pechelbronn sahası istihsalinin gittikçe azalması se- bebiyle, bu sahada mevcut müstahsil kuyuların adedi ancak 13 ü bulmakta- dır. Yukarı Lacq sahası tamamiyle de- velope edilmiş olup, günde 6000 varil ham petrol istihsal etmektedir. Kuyu- lardan birisi, yüksek tazyik altında altı hafta müddetle fişkirdifetan sonra ka- patılmıştır. Bu kuyu gaz mevcudiyetini kat'i şekilde ispat eden bir tecrübe ku- yusu olmuştur. Sene sonunda, fişkiran bu kuyudan bir mil mesafede iki maki- ne ile sondaj yapılmakta idi.

Jeofizik çalışmalar :

Sene içinde sekiz sismik ve iki gravimetre ekibinin çalışmasıyla jeofi- zik işleri hızlandırılmıştır. Esso Stsn- dard (Standard New Jersey) kuzey Aquitaine sahasında istikşafa devam etmiştir. Kumpanya, burada ilk tecrü- be kuyusunu açmayı, bu seneki prog- ramında derpiş etmiştir.

Alsace'da Souffleheim civarında rastlanan petrol ve gaz emareleri de mühimdir. Burada, Liassik formasyon- ları petrol ile emprenye vaziyette bu- lunmuştur.

İki petrol kumpanyası, Paris base- ninin kuzey doğu kısımlarında etütleri- ni tamamlamış ve sondaj müsaadesi i- çin müracaat etmişlerdir.

Petrol aramalarını teşvik etmek gayesiyle Fransız hükümeti, yeni bir kanun çıkararak, kuyuların istihsalinde görülen azalmalara mukabil vergiler- den tenzilât yapılmasına müsaade et- miştir. Petrol bulma imkânlarının ol- dukça iyi ve çalışmaların muvaffak ol-

muş sayılabileceği bu memlekette, ecnebi sermayelere de imtiyaz verilmektedir. Fransa'da sık sık görülen hükümet değişiklikleri petrol sanayiinin faaliyetine tesir etmemiştir.

Rafineri çalışmaları :

Uzun yıllar dışardan ithal edilen petrol maddelerini kullandıktan sonra, Fransa şimdi dahilî benzin istihlâkinin hemen hepsini kendisi tasfiye etmektedir. Rafineri endüstrisinin inkişafı ile, evvelce Amerika memleketlerinden petrol ithal edilirken, şimdi orta Doğudan mubayaa yapılmaktadır.

Halihazırda, memleketin ithal ettiği petrolün % 95 i orta Doğudan ve % 5 i de Amerika Birleşik Devletlerinden gelmektedir. İkinci Dünya harbinden evvel ise, ihtiyacın % 45 i orta Doğuda ve % 38 i U. S. den temin edilmekte idi.

Societe Generale des Huiles de Petrol B. P. rafinelerinin işledikleri petrol miktarı ehemmiyetli şekilde artmıştır. Dünkerk rafinerilerinden 1951 de 4.720.000 varil işlenmiş iken, 1952 de 12.844.000 varil işlenmiştir. Aynı seneler içinde Lavera rafinerisinin tasfiye ettiği miktarlar da 13.877.000 ve 15.766.000 varildir.

9 Ekimde, Anglo - İranean kumpanyasının Dünkerkteki yeni 40.000 varillik (günde) rafinerisi işletmeye açılmıştır. Bu mevkide daha önce mevcut olan fabrika, 1940 mayısında İngiliz ordusunun burada, tahliyesi sırasında harap olmuştur.

50 milyon dolarlık bu yeni rafineri -ki kuzey Fransan'ın yegâne rafinerisidir - ham petrolünü Kuveyt'ten temin etmektedir. Bu rafineri ilk faaliyete günde 8000 varil ham petrol tasfiye etmek suretiyle 1951 sonunda başlamıştır. Tesisatın yeniden yapılması veya tamiri Monnet plâni esasları dahilinde ele alınmıştır. Bu plâna göre Fransa'nın tasfiye kapasitesi 1955 yılında günde

300.000 varile çıkacaktır. 1953 yılı sonu Fransa rafinerileri günde 400.000 varil ham petrol tasfiye edebilecek hale gelmiş olacağına göre, Monnet Plânında derpiş edilen, rakkamın daha bu seneden itibaren tahakkuk edeceği anlaşılmaktadır.

HOLLANDA :

Hollanda, harpten sonra bir petrol memleketi haline gelmiştir.

Bu memleketin mahdut miktardaki petrol istihsalı kendi ihtiyacının ancak % 17 sine kâfi gelmekte ise de, Orta Doğudan getirilen ham petrol hem dahilî hem de haricî piyasalar için tasfiye edilmektedir. Sene sonuna kadar tasfiye kapasitesi % 50 yani günde 65.000 varil daha arttırılacağı için, bu memleketin beynelmilel petrol ticaretindeki mevkiî daha da yükselecektir. 1943 yılında Alman hududuna yakın bir yerde petrolün bulunmasından sonra geçen 10 yıl içinde husule gelen bu durum, Hollanda'nın harpten sonraki süratli terakkisine çok yardım etmiştir. Geçen yıl içinde bu memleketin 2 rafinerisinde tasfiye edilen ham petrolün miktarı günde 148.000 varil olup, 81.000 varillik (günde) dahilî istihlâk temin edildikten sonra, mühim bir miktar petrol mahsulü de ihraç için ayrılabilmiştir.

Yakın istikbalde dahilî ihtiyacın cüz'i şekilde artacağı tahmin edilmiştir. Buna göre, inşa edilmekte olan yeni rafinerinin vereceği mahsuller ihraç edilebilecektir. Harpten sonra diğer Avrupa memleketlerinde kurulan rafineriler ve bu memleketlerin hemen hepsinin petrol ihraç etmek gayeleri ve aynı zamanda Aden'de, Avustralya'da ve Hindistan'da yapılmakta olan rafineriler, Hollanda rafinerilerinin kapasitelerim tahdit edecek ve daha fazla artmasına mâni olacaktır,

Hollanda'nın en büyük rafinerisi, günde 100.000 varil tasfiye edebilen ve Pernis'te bulunan N.V. de Bataafsche Petroleum Maatschappij (Royal Dutch Shell) kumpanyası rafinerisidir. Bu senenin son üç ayı içinde bu rafineriye günde 65.000 varillik bir distilasyon ünitesi ilâve edilecektir.

Diğer rafineri Caltex'e ait olup, aynı mahalde yani Pernis'te bulunmakta ve günde 28.000 varil tasfiye edilmektedir. Her iki rafineri de harpten sonra inşa edilmiştir.

Hollanda'da istihsal edilmekte olan petrol, Alman işgali sırasında Coevorden yakınında keşfedilmiş olan Schoonebeek sahasından alınmaktadır.

Schoonebeek sahasında sondaj faaliyeti de son yıl içinde azami haddini bulmuş ve açılan kuyuların sayısı 43 e çıkmıştır.

AVUSTURYA :

Avusturya'nın 1952 ham petrol istihsalinin geçen yılların hepsinden daha yüksek olarak 20 milyon varile çıkmış olduğu beyan edilmektedir. Bu miktarın büyük bir kısmına Sovyet madenî yağlar idaresi tarafından el konmuştur. Bu idare, TL. ci Dünya harbi sırasında Alman firmalarının elinde bulunan bilumum petrol kaynak ve imtiyazların müsadere etmiştir.

Memlekette istihsal edilmiş olan petrolden, Avusturya'ya ancak 7.960.185 varil mamul mahsül tahsis edilmiş ve mütebakisi olan 12.403.814 varillik petrol mahsullerinin Sovyet menfaatları için ihracına Avusturya manî olamamıştır.

Sovyet petrol faaliyetlerinin nizamî hususları 1952 yılı içinde değişmemiştir. Sovyetlerden işitilen yegâne beyanat, 1945 Potsdam anlaşmasının, Sovyetleri petrol servetlerinin mutemedi değil sahibi yaptığının tekrarından ibarettir.

Sovyetlerin son yedi sene içindeki faaliyetleri şunu göstermiştir ki, kendileri, doğu Avusturya sahalarını işletmeye başlıyalıdan beri, sıkı sıkıya muhafaza edilen bu sahalardan mümkün olduğu kadar fazla petrol çekmeğe çalışmaktadırlar.

İyi haber alan Viyana kaynaklarının ifadesine göre, 1945 den beri Sovyetler tarafından Avusturya'da istihsal edilen ham petrolün miktarı asgarî 78.624.950 varildir.

Petrol maddelerinin Avusturya'ya tahsis edilen kısmı, daha ziyade dahilî ekonomî esaslarına göre tâyin edilmekte ve Avusturyalılara ya 1952 de yapıldığı şekilde topyekûn olarak, veya 1946 - 50 yıllarında yapıldığı şekilde parti parti teslim edilmektedir. Avusturya için 1953 yılında tahsis edilecek petrol miktarı, Sovyet temennilerine aykırı olarak, 1952 yılındakinden daha az olacaktır. Sovyetler Avusturya'da istihsal edilen petrol maddelerini hariç yüksek fiyatla satamadıkları için, bunları Avusturya'da satmak menfaatlara daha uygun gelmektedir. Fakat Avusturya'nın fahiş ve hemen hemen ödenmesi gayri kabil vergi ve rüsumları, petrol istihlâkim tahdit etmektedir. Sovyetler yukarıda ifade edilen 20 milyon varil senelik istihsali, Matzen - Prottes petrol sahasını sistematik şekilde developpe etmek ve Adlerklaa mın-takasında yeni petrol kuyuları keşfetmekle elde etmişlerdir.

istihsalin kısmı küllisi Sovyetler tarafından işletilen sahalardan gelmektedir. Bu sahalarda, gaspedilen "Alman malları" gurubuna girmemektedir, çünkü bunların hepsi 1949 - 50 yıllarından itibaren Sovyet idaresi altında inkişaf ettirilmişlerdir (mamafih Ruslar, bu sahalarda Potsdam anlaşmasına göre kendilerine intikal eden mallardan olduklarını beyan etmektedirler).

İNGİLTERE :

İngiltere'nin petrol istihsalı 1951 de 335.980 varil ve 1952 de ise 388.500 varildir. Bu rakamlara göre son yılın istihsalı, bir evvelki yıla nazaran % 16 yani 52.520 varil daha fazladır. Son yılın istihsalı ile, şimdiye kadar çıkarılmış olan petrolün mecmuu miktarı 5.535.500 varile balığ olmuştur.

Asıl İngiltere eyaletinde bulunan Nottinghamshire 1952 istihsalinin 386.000 varilini temin etmiştir. Keza İngiltere'deki Lancashire sahası (1500 varil) İskoçya'daki Midlothian sahasında 1000 varil petrol vermiştir.

Sene sonunda, Nottinghamshire' de 227 Lancashire ile Midlothian sahalarının her birinde birer olmak üzere ceman 229 istihşâl kuyusu faaliyettedir. 1952 yılı içinde ancak iki yeni kuyu açılmış ve her ikisi de boş çıkmıştır (Birisini Nottinghamshire'de ve diğeri Lancashire'de).

Gene yılın sonunda üç yerde yeni sondaj yapılmakta idi; Nottinghamshire'de, Isle of Wright ve Yorkshire'de ; Senelik sondaj metrajı 12.909 ft. dir.

Rafineri çalışmaları :

İngiliz petrol sanayiinin 1952 yılında kaydetmiş olduğu en mühim muvafakiyet, muhakkak ki, geniş bir rafineri programının tahakkuku yolunda atılan adımlardır. 1947 yılında İngiltere rafinerilerinin işledikleri petrol miktarı sadece 18 milyon varilken, 1952 de işlenen petrol miktarı 200 milyon varile yaklaşmıştır. Rafinaj kapasitesinin 1954 sonunda 205 milyon varili bulması beklenmektedir.

Hâliinşada olan bir kaç rafinerimi tesis işleri sene içinde oldukça ilerlemiştir. Coryton (Essex) da kurulan Vacuum Oil Company raf merisinde başa üniteler çalıştırılmaya başlanmış ve

katalitik kraking ünitesinin tesisi de son safhaya gelmiştir.

1952 rafineri kapasitesinin artmasında rol oynayan tesirlerden birisi de Anglo - Iranian tasfiyehaneleridir. Bir evvelki sene 28.083.150 varil petrol tasfiye etmiş olan Llandarcy, 1952'de 32.543.100 varil tasfiye etmiştir. Gene Anglo - Iranian'ın tesislerinden olan Grangernouth rafinerisi son yıl içinde 18.168.750 varil işlemiştir. Bu tesisin 1951 de işlediği miktar 11.566.800 varildi. Sene sonunda, hem Llandarcy ve hem de Grangemouth'deki tasfiyehanelere yeni katalitik kraking tesisleri ilâve edilmekteydi. Her iki fabrika da ocak 1953 de işletmeye açılmış olacaktır.

Llandarcy rafinerisine motor yağı yapan yeni tesislerin ilâvesi işine de devam edilmektedir.

İskoçya'dan çıkardan bitümlü şistleri ve İngiliz imparatorluğunun muhtelif yerlerinden istihsal edilen hara petrolü işleyen Pumpherston (Anglo - Iranian) rafinerisinde de sene içinde 1.216.350 varil tasfiye edilmiştir.

Yeni Kent rafinerisi de 1953 ün ilk aylarında faaliyete geçmiştir. Mart ayında tam kapasite ile çalışmaya başlamış olan bu tesis, senede 22.950.000 varil ham petrol tasfiye edecektir.

İTALYA :

İtalya'nın 1952 ham petrol istihsalı, 1951'dekinden 3300 varil fazla olarak 75.300 varildir. Sene içinde ceman 71 kuyu açılmış ve 249.915 ft. sondaj yapılmıştır. Bir evvelki sene içinde Po vadisinde açılan kuyu sayısı 29 ve yapılan sondaj miktarı 109.163 ft. idi.

Açılan yeni kuyulardan üçü Correggio bölgesinde ve birisi de Imola bölgesinde petrole rastlamıştır. Diğer kuyuların elli ikisi gaz bulmuş ve 12 si de boş çıkmıştır. Gaz kuyularının 12 si Bordolano'da açılmıştır.

İtalyan hükümeti, petrol ve gaz arama ve işletme işlerini bir hükümet monopolü haline getiren, Ente Nazionale Idrocarburi idaresini kuracak kanunu kabul etmiştir. Bu yeni hükümet organizasyonu sadece Po vadisindeki faaliyeti idare etmekle kalmayıp, Sicilya'da orta ve Güney İtalya'da da petrol aramalarına başlamıştır. İtalyan Ticaret ve Sanayi Vekâletinin ifadelerine göre, şayet bazı sahalardan hususî teşebbüsler kâfi derecede randıman elde edemezlerse, hükümet monopolünün daha da genişletilmesi ve yeni sahalara teşmil edilmesi mümkündür.

Hususî sermayenin durumu :

Hususî teşebbüslere, arama ve işletme permisi verilmediği bu sırada, hükümetin bir branşı olarak çalışan resmî petrol teşkilâtı serbest bırakılmıştır. Bu yüzden hususî sermayeler, gayrî faal durumda kalmışlardır.

1952 yılı içinde, Merkezî İtalya'daki Macerata mevkiinde mühim gaz kuyularının bulunduğu bildirilmektedir. Buradaki araştırma işlerini, Mecerata ticaret ve sanayi odası namına Montacanti kumpanyası ile Ente Nazionale Meteno kumpanyası idare etmişlerdir. Bu bölgede açılan kuyular günde 1.866.940 ilâ 2.515.920 kübik ft. gaz vermişlerdir. Aynı zamanda, Sicilya'daki araştırma işlerinde de bazı inkişaflar kaydedilmiştir. Burada, D'Arcy Exploration Conipany tarafından Ragusa mıntakasında iki kuyu açılmış ve yine burada Catania eyaletinde mühim gaz strüktürleri bulunmuştur. Parlamento'nun yeni maden kanununu henüz kabul etmemiş olmasından doğan kararsızlık dolayısıyla, bu yeni bulunan kaynakların endüstriyel esasa göre inkişafı yoluna gidilmemiştir.

Rafineri, inkişafı :

İtalyan rafineri endüstrisini tevsî etmek yolunda, 1952 yılı içinde yeni

birkaç adım atılmıştır. Porto Marghera'daki IROM rafinerisine ilâve edilen yeni bur "Reforming" tesisatı çalışmaya başlamıştır. Diğer taraftan, aynı tesislere makina yağı istihsal edecek bir kısım ile, katalitik kraking ünitesi ilâve edilmektedir. Trecate - Vado - Ligure boru hattı son sene içinde ikmal edilmiş olan SARPOM'un San Martiono di Trecate rafinerisine bağlanmıştır.

İtalyan Ticaret ve Sanayi Vekâleti, Cenova, San Giorgio di Nogaro, Cagliari ve Palermo'da tesisi düşünülen yeni rafinerilerin kurulmasına müsaade etmemiştir.

1952 yılı Yugoslavya petrol endüstrisinin her bakımdan genişlemesi ve birçok yenilikler vâd etmesi dolayısıyla çok faal bir yıl olmuştur.

Mareşal Tito'nun memleket ihtiyaçlarına cevap verecek mikyasta bir petrol endüstrisi kurmak yolundaki gayretleri devam etmiş ve bu vesile ile tabîî gaz istihsalı artmış, yeni payplaynlerin plânlan yapılmış, yeni rafinerilerin çalıştırılmasına ve inşasına başlanmıştır.

Tito'nun daha önce beyan ettiği ve 1954 yılı için 3.037.050 varil petrol istihsalini derpiş eden programın tahakkuku için, petrol aramalarına, da hız verilmiştir. Bu programın tahakkuku ile 1951 yılının istihsalı 1954 te üç misline çıkarılmış olacaktır. Bu ise, Hırvatistan petrol sahalarının tevsüne ve mahdut olan jeofizik çalışmalarının neticesine bağlı olacaktır. Her iki iş, programa uygun olarak ilerlemektedir. Geçen yılın arama faaliyeti daha ziyade güney - batı Yugoslavya'da Sarajevo ve Moster arasındaki bölge ile Sisak Banjaluka arasındaki sahada teksif edilmiştir. Merkez Sırbistandâki Cacak ile Kurusevaç arasında, güney Sırbistandaki Skoplje ile Tetova arasında ve

Strip ile Strumioa arasında çalışmalara devam edilmiştir.

Gaz istihsalinin 39 Mmcf den son yıl içinde 229 Mmcf ye çıkmış olması en fazla şu üç saha sayesinde: Kuzey Sırbistan, Kuzey Hırvatistan ve Kuzey Slovakya. Bunlar içinde en verimli, kuzey Hırvatistandaki Gojile - anja -Lipa sahası olmuştur, Burada istihsale 1952 de başlanmış, fakat boru hatlarının yokluğu yüzünden toprak barajlarda toplanmıştır. Fakat bu durum hükümetin şu üç şebekeyi inşa etmesile ortadan kalkmış olacaktır :

1 — Kuzey Hırvatistan'dan Zagreb'e 60 mil tulünde bir boru hattı.

2 — Kuzey Sırbistandaki Zrenjanin ve Vojvodina'dan civardaki endüstri merkezlerine boru hatları.

3 — Kuzey Şlovakya'daki Doljino - Lendova sahalarından Moribor şehrine bir boru hattı.

Bu üç proje, 1953 yılı sonuna kadar ikmal edilmiş olacaktır. Bu işler için 1.200.000 dolar sarfedileceği tahmin edilmektedir. Diğer taraftan, Adriyatik sahilindeki Dalmaçya'da stok depolan inşa edilecektir. 1952 içinde Rjeka, Brod ve Maribor rafinerilerinin bazı üniteleri faaliyete geçmiştir. Bu yıl ise, hem mevcut rafinerilere ilâveler yapılacak ve hem de Dubrovnik ve Smederevo rafinerileri ikmâl edilecektir.

DANİMARKA :

Danimarka'da petrol mevcut olduğuna dair deliller, 1952 bidayetinde ortaya çıkmıştır. Fakat aradan 1.5 yıl geçmiş olmasına rağmen henüz ticarî mahiyette İstihsal yapılmamıştır. Mafih bu, 1938 yılında burada çalışmalara başlamış olan Danish - American Prospecting Company (Gulf Oil Corporation) aramalarının cesaret verici ilk neticesini teşkil etmektedir. Mezkûr kumpanya, ikinci Dünya Harbi yüzünden faaliyetini durdurmuş ise de, bu

memlekette on sene kadar bir müddet aramalara devam etmiştir.

Bk petrol emareleri, Alman hududu yakınında Güney Jutland'daki Tönder kuyusundan alınan karotlarda görülmüştür. Bu kuyunun vardığı son derinlik 10.248 ft. dir. O zamanki raporlar, burada ticarî kıymeti haiz bir saha bulunmuş olduğunu ihsas etmişlerse de, kuyu 1952 ortasında muvakkaten kapatılmıştır. Bu civarda ikinci bir derin tecrübe kuyusuna başlanmış olup, 1953 ortasında 11000 ft. e yakın bir derinlikte sondaj devam etmekte idi.

Daha evvel DAPCO, iki derin tecrübe kuyusu daha açmış ve bunları boş kuyu addederek terketmişti. Bunlardan birincisi Güney Jutland'ta Jylland yalanında ve 1947 de açılmış. İkincisi ise, Orta Jutland'da Aechus yakınında ve 1951 de ikmal edilmiştir. Bunlara ilâveten orta derinlikte iki kuyu 1950 yılında Jutlan'da açılmış, fakat petrol emarelerine rastlanmamıştır. 1952. içinde, sismik çalışmalara devam edilmiş ve dört yerde strüktür sondajı yapılmıştır.

DAPCO, 1938 den beri, Danimarka'da petrol arama imtiyazına sahip olan yegâne kumpanya olmuştur. İlk anlaşma, 1950 yılında yeniden gözden geçirilmiş ve Jutland'da 17.000 mil kare saha ile, buna mücavir sahil bölgesine şâmil olmak üzere 50 senelik yeni bir mukavele yapılmıştır. Yeni anlaşmanın ahkâmına göre Danimarka hükümetinin, kumpanyada % 5 hissesi vardır.

SOVYET RUSYA :

Rus makamlarının bildirdiklerine göre, Rusya'nın 1952 yılı petrol istihsalı, hedef olarak tutulan 341.831.000 varili bulduğu gibi, bu miktarı 954.490 varil kadar da tecavüz etmiştir. Buna göre, Rusya'nın 1952 yılı istihsalı 342.776.490 varildir.

Rus hükümetinin ileri gelen bir petrol idarecisi, istihsalin artmasında

en büyük âmilin, yeni sahalardaki ve deniz içindeki faaliyet sayesinde sağlandığını bildirmiştir: Sovyet ham petrol istihsalinin % 50 si Doğu bölgesinden ve bu % 50 nin % 40 ı da "ikinci Baku" sahasından elde edilmiştir. Bu bölge cem'an 138.187.000 varil ve Emba, Pechora, Sahalin ve Orta Asya'da cem'an 32.728.500 varil ham petrol vermiştir.

Deniz içindeki kuyular ise mecmu Sovyet ham petrol istihsalinin % 15 ini temin etmiştir. Bu istihsalin kısmı küllisi Hazer denizi içindeki kuyulardan temin edilmiş ve bu kuyuların verimleri bir evvelki yıla nazaran % 30.5 fazla olmuştur.

Birçok yeni ve ehemmiyetli sahalarda 1952 yılı içinde tam istihsale geçmişlerdir. Uya ile Kribitshev arasındaki demiryolu yakınında bulunan Oktabsky sahasında mevcut 420 kuyudan cem'an 13.091.400 varil ham petrol çıkarılmıştır. Kokland sahasının istihsaline de 1950 yılına nazaran % 15 artmıştır. Kuibitshev sahasında Sovyetler bitümlü şist istihsaline de başlamışlardır. Bu madde, petroşimik mahsullerin elde edilmesinde ham madde olarak kullanılacaktır.

Sovyet petrol endüstrisinin en büyük hamlelerinden birisi de payplayn sisteminin genişletilmesi olmuştur. Sovyet petrol istihsalinin % 15 i yani, 51.274.650 varillik kısmı 1952 de variller vasıtasile nakledilmiştir.

Rusya'nın bilinen petrol rezervlerinde bariz bir artma kaydedilmiştir 1938 deki rezerv tahminleri 9.454.000 000 varil iken, 1952 rezerv tahminleri, 32.728.500.000 varile çıkmıştır. Bu artmanın en büyük âmili, Doğu ve Orta Asya'da bulunmuş olan bazı geniş petrol yataklarıdır.

ARNAVUTLUK :

Bu memleketin 1952 istihsalı, bir yıl evvelkinden 400.000' varil kadar fazla

olarak 2.800.000 varile çıkmıştır. Rus petrol teknisyenlerinin yardımı ile, Devoli ve Berat sahaları 1952 yılı içinde develope edilmiştir. Rus heyeti aynı zamanda, yıllık kapasitesi 2 milyon varil olan Valona rafinerisini de finanse etmiştir. Skimming, kreking ve yağlama yağı ünitelerini ihtiva eden bu rafineri, 1953 de faaliyete geçecekti Devoli ve Berat petrol sahalarından Valona ve Cerszic rafinerilerine boru hatları çekilmiştir. Arnavutluk hükümeti, Orta Arnavutluktaki Kruja'da ve Argirocastro'da arama faaliyetini devam ettirmiştir) ikinci arama sahası Yunan-Arnavut hududuyakınıdır.

Arnavutlukta istihsal edilmekte olan petrolün hepsi ya doğrudan doğruya burada yerleşmiş olan Rus silâhlı kuvvetlerine devredilmekte veya arada mevcut bir ticaret anlaşmasına uygun olarak, Bulgaristan'a ve Polonya'ya satılmaktadır. Mamafih, yağlama yağlarının hariçten ithal edilmesi zaruridir; zira, hâlen inşa edilmekte olan Cerszic rafinerisinin bu maddeyi imâl eden kısmı henüz faaliyete geçmemiştir. 1952 içinde bu rafinerinin sadece kreking ünitesi faaliyette idi. Rafineri, halen tatbik edilmekte olan Beş Senelik Programın hitanımında, yani 31. Aralık 1955 de ikmâl edilecektir.

ÇEKOSLOVAKYA :

Çekoslovakya'nın 1952 petrol istihsalı, 1951 dekinden 240. 000 varil fazla olmak üzere 590. 000 varili bulmuştur. İstihsalde görülen bu artış, daha ziyade Pardubice mıntakasında yeni bulunan bir petrol strüktüründe açılmış olan üç kuyu sebebedir. Sene içinde, Novorossisk ve Batum'dan beş milyon varil ve Romanya'dan ise 3.5 milyon varil ham petrol Tuna yoluyla ithal edilmiştir.

Çekoslovakya'nın petrol tasfiye kapasitesini genişletmek gayesiyle, 1952 yılı içinde bazı yeni adımlar atıl-

mıştır. Bratislava'daki raffineriye yeni bir kreking ünitesi ilâve etmek suretiyle bu rafinerinin yıllık kapasitesi 6 milyon varile çıkarılacaktır. Prag, Pardubice ve Kosice'de de yeni rafineriler kurulması karar altına alınmıştır. Bu rafineriler için lüzumlu malzeme Doğu Almanya'dan temin edilecektir.

Çekoslovakya'nın senelik ihtiyacının kısmı küllisi Arnavutluk ve Romanya'dan ithal edilmiştir. Aynı zamanda da, Sovyetler tarafından işletilmekte olan Doğu Avusturya petrolerinden de mühim miktar ithal edilmiştir. 1952 de imzalanan bir ticaret anlaşması ile, Çekoslovakya 1953 ve 1954 yılları içinde 4.069.200 varil Romanya petrolü almayı kabul etmiştir.

DOĞU ALMANYA :

Doğu Almanya 1952 yılı içinde 2456 varil ham petrol istihsal etmiştir. Bu miktar petrol, yegâne- petrol sahası olan Fallstein'den elde edilmiştir. 1930 dan beri faaliyette olan iki Fallstein kuyusu ancak son yıl içinde girilen geniş tamirat ve çalışmalar neticesinde bu petrolü verebilmiştir. Fallstein kuyularından çıkarılan petrol, Alman hükümetinin malı olan ve yine hükümet tarafından işletilen Luetzkendorf rafinerisinde tasfiye edilmektedir.

Doğu Almanya için petrol maddelerinin başlıca kaynağı, Orta Almanya'da Halle, Merseburg ve Leuna'da bulunan sentetik sanayiidir. Sentetik fabrikaları iki gruba ayrılmışlardır : birincisi ve diğerine nazaran daha büyük olan, Leuna, Zeitz ve Schwarzheide'de bulunan ve Ruslar tarafından işletilen fabrika grubudur. İkinci grup ise Alman hükümetinin malı ve yine Almanlar tarafından işletilen Luetzkendorf ve Bochlen'deki fabrikalardır. Bu beş tesisin 1952 yılı içinde imâl ettiği senelik petrol maddelerinin mecmu miktarı 8.771.250 varildir. Halen carî olan beş senelik programa göre, senelik is-

tihsal 1955 yılında takriben 14.034,500 varile çıkarılacaktır.

MACARİSTAN :

Balaton gölü mıntakası istihsalinin artması dolayısıyla, Macaristan'ın 1952 yılında istihsal ettiği ham petrolün miktarı 5 milyon varile balığ olmuştur. Bu mıntakada cem'an 153.234 ft. sondaj yapmak suretiyle 15 adet yeni kuyu açılmış ve kuyuların vasatı istihsalleri 2300 varil olarak tespit edilmiştir.

Macaristan'ın 1952 yılı petrol durumunda vukubulan kayda değer en büyük değişiklik, Lispet sahası istihsalinin azalması ve 1951 yazında keşfedilmiş olan Mezoetur sahası istihsalinin artmış olmasıdır. Mezoetur sahası istihsalinin daha da artarak Lispet sahasınıninkine yetişeceği ve belki de onu geçmek suretiyle Macaristan'ın en büyük sahası haline geleceği tahmin edilmektedir. Budapeşte'deki rafineriye bir atmosferik distilasyon ünitesi ilâve etmek suretiyle, bu rafinerinin kapasitesi senede 6 milyon varile çıkarılacaktır. Hidropenasyon ünitesini bir kreking tesisi hâline getirerek ve buna bir de reforming tesisi ilâve ederek, hâlen Petfurdo'da bulunan hidrojenasyon fabrikası petrol rafinerisine tahvil edilecektir. Diğer taraftan, Almasfuzito rafinerisinin senelik kapasitesi de arttırılacak ve 3.500.000 varile iblâğ edilecektir.

Memleket dahilinde çıkan petrol- den başka, Macar rafinerileri Ruslar hesabına Batum'dan ithal edilen 2.500.000 varil petrol daha işlemiştir. Ayrıca Romanya'dan getirilen 2 milyon varil ham petrol de bu rafinerilerde işlenmiştir. Macar rafinerileri, istihsalininin takriben % 60 un Budapeşte'deki Rus askerî birliklerinin emrine tahsis etmek mecburiyetinde oldukları için, bu memleket dahilinde kullanılan benzin vesika ile satılmaktadır.

POLONYA :

Polonya makamlarının ifadelerine göre, bu memleketin 1952 yılı petrol istihali 1.962.855 varildir. 1951 yılı istihali 1.298.325 varil olduğuna göre, son yılı içinde istihsal 664.530 varil artmış demektir. Petrol maddelerinin satışı vesikaya tabî değilse de, satışlar gayet sıkı olarak kontrol edilmekte ve kısılmaktadır. Halk tarafından 1952 yılı içinde kullanılmış olan petrol maddelerinin miktarının 4.444.200 varil olduğu beyan edilmektedir. Bu miktarın % 45 i memleket dahilindeki kaynaklardan elde edilmiştir. İstihsal ile istihlâk arasındaki açık, senede 1.111.050 varil, petrol maddesi imâl eden sentetik fabrikalarından telâfi edilmektedir. Miktar itibarile üç olan fabrikalar Blech hammer, Hydebreck ve Oswiecim'dedirler. Son yılı içinde 1.333.260 le 1.481.400 varil arasında değişen bir miktarda ham petrol de Romanya, Doğu Almanya ve Sovyet Rusya'dan ithal edilmiştir.

Hükümetin 1952 yılı için tespit ettiği sondaj programının sadece Krosno grubu tahakkuk ettirilebilmiş ve Sano, Gorlice ve Ustryki grupları ise programa göre sondaj yapamamışlardır. Bunlar içinde en geride kalanı Sano sahası olmuştur. Elde edilen raporlara göre, fena teşkilât ve kifayetsiz kontrol yüzünden bu sahadaki sondaj makineleri geçen zamanın % 25 inde muattal kalmışlardır.

ROMANYA :

Romanya'nın 1952 yılındaki ham petrol istihali bir evvelki yıla nazaran 5 milyon varil daha artmış ve böylece 32 milyon varile baliğ olmuştur. Romen hükümeti, Sovyet hükümeti ile teşriki mesâî ederek, Ploesti sahalarındaki işçilerin % 50 sini Kafkas sahalarına nakletmiş ve diğer petrol sahalarında da Rus muhacirlerini çalıştırmıştır.

Sene içinde Prahova da 20 ve Darmanesti ve Harja - Pacurita sahalarında da 16 kuyu açılmıştır. Yapılan sondaj miktarı mecmuu olarak 350.000 ft. kadardır.

Rafineri endüstrisini yeniden organize etmek için Romen hükümeti, üç senelik bir program kabul etmiştir. Bu programda kapasitesi senede 8 milyon varil olup, hâlen sökülmiş ve muattal duran Ploesti rafinerisinin yeniden kurulması derpiş edilmektedir. Bu rafinerinin bir kreking ünitesi, iki distilasyon tesisi ve ayrıca bir de motor yağı imâl kısmı vardır. Ayrıca, Costanza (Köstence) rafinerisine de bir distilasyon ünitesi ve bir reforming ünitesi ilâve edilerek bu rafinerinin senelik kapasitesi 6 milyon varile çıkarılacaktır. Tuna nehri yakınlarında ye Romanya sahili boyunca beş yeni rafineri daha inşa edilecektir. Bu programın tahakkuku ile Romanya petrol sanayiinin 75 adet petrol tasfiye tesisi olacak ve böylece senede 32 milyon varil ham petrol tasfiye edilebilecektir.

Ploesti sahasını Turnu Severin ve Odessa ile birleştirmek üzere yapılan boru hattı, sene içinde ikmal edilmiştir. Diğer taraftan Campina petrol sahasının Tuna üzerindeki Olle nita'ya bağlayacak yeni bir boru hattının inşasına da başlanmıştır.

UZAK DOĞU PETROLLARI

JAPONYA :

Japonya, dahilî istihlâkinin % 90 dan fazlasını istihsal etmekte devam etmiştir. Fakat, bu memleket, hariçten petrol maddeleri veya ham petrol ithalini kabil olduğu kadar azaltmak maksadile yeni rafineri endüstrisini süratle genişletmektedir. Bu hususta Amerika'nın Japonya'ya ehemmiyetli şekilde yardımı da dokunmaktadır. Japonya'nın 1952 de kullandığı petrol maddeleri ceman 308 milyon varildir ki, bu ra-

kam hâla harpten önceki 1936-39 vasatının durumdadır. Hariçten yapmakta olan petrol ithali, daha ziyade döviz teminindeki müşkilât sebebiyle tahdit edilmektedir. Mamafih, 1954 yılının ilk aylarında faaliyete geçecek olan büyük bir rafineri sayesinde Japonya'nın kullanmakta olduğu petrol miktarı bariz şekilde artacaktır. Japonya hariçten aldığı petrolün hemen hemen % 70 ini Uzak veya Orta Doğudaki dolar sahalarından almakta olduğu için, Japon rafineri endüstrisi Amerikan kumpanyalarını çok alakadar etmektedir.

İstihsal edilen miktarlar şöyledir : 1952 de günlük vasati istihsal 5.850 varil ve senelik mecmuu istihsal 2.133.568 varil; 1951 de ise günlük vasati istihsal 6.390 varil ve senelik mecmuu istihsal 2.332.350 varil. 1952 senesi sonuna kadar çıkarılmış olan ham petrolün kümülâtif miktarı da 100.716.670 varildir. Japonya'nın 1952 istihsalinin takriben % 97 sini hükümet ve hususî sermayeleri temsil eden İmperial Oil Company elde etmiştir. Bu kumpanyanın 1952 istihsalı 2.078.405 varildi.

1952 de istihsal edilen petrolün hepsi, adedi 3000 kadar olan kuyudan gelmiştir ve 1951 yılına nazaran istihsalın % 7.5 düşük olması, bilhassa derin Yabase sahasından 1951 de plânsız olarak yapılan istihsalı ve israf edilen gaz enerjisini telâfi etmek sebebidir.

Ekonomik limitlerin fevkinde yapılmış olan bu istihsal yüzünden, derin horizontandan petrol vermekte olan kuyuların istihsalı gittikçe azalmıştır. Azalmanın bir kısmı sahalarda yeni kuyu açmak suretile telâfi edilmiştir. Japonya'da tatbik edilmekte olan istihsal programları arasında en çok muvaffak olanlardan birisi, Yabase sahasının güney kısmındaki sığ kuyulara yapılan su enjeksiyonu ve bu suretile istihsalın artmış olmasıdır.

1952 de tatbik edilen bu su enjeksiyonu neticesi çok verimli olduğu için, aynı usulün 1953 ve daha sonraki yıllarda da tatbiki için program yapılmaktadır. Bu "munzam istihsal" usulünün tatbiki neticesinde, Japonya'nın gelecek yıllarda daha fazla petrol istihsal etmesi beklenebilir.

1952 yılı süresinde, Yabase sahasının derin horizonu pek çok alâka cezbetmiştir ve bu sahanın verimli olarak inkişaf ettirilmesi sebebidir ki, Japonya'da yeni petrol kuyuları bulunması ihtimali artmıştır.

istihsal faaliyeti aşağı yukarı 1951 dekinin aynı olarak devam etmiş ve takriben 200 "ekip ayı" na tekabül edecek şekilde jeolojik ve jeofizik etüdler yapılmıştır. Bu çalışmaların büyük bir kısmı Honshu havzasında (Yabase sahası da buradadır) yapılmıştır. Aynı zamanda, Tokyo'nun kuzeyindeki Kanto sahasında da petrol imkânları tetkik edilmiştir.

Senenin en mühim keşfi, Yağamata bölgesindeki Shinjo havzasında geniş bir antiklinal ucunda bulunan verimli bir petrol kuyusudur. 1300 ilâ 3900 ft. derinlikler arasında üç ayrı petrol horizonu geçilmiştir. İlk istihsal günde takriben 100 varil idi. Japonya'daki istihsalın hemen hepsi Japon Denizietrafını çeviren Honshu'nun kuzey-doğusundaki basenlerden geldiği için, bu yeni kaynak (iç bir basende bulunan ilk kuyu) diğer iç basenlerde petrol bulunması ümitlerini ziyadesile arttırmıştır.

HİNDİSTAN :

Hindistan'ın 1951 deki ham petrol istihsalı 1.900.000 varil iken, 1952 deki istihsal bundan % 4.7 daha fazla olarak 1.950.000 varile çıkmıştır. Buna göre günlük istihsal de 1951 de 5205 ve 1952 de ise 5437 varildir.

Digboi ~~sh~~ hâlâ bu memleketin